

LOVEC 10

1985

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXVIII, št. 10
oktober–listopad 1985

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moskrnič«
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 61102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Ada Bitenc, Lojze Černe, Branko Galjot,
Jelo Gašperšič, Ivan Nečemar, Mitja Rebec,
Konrad Sajdl in Bojan Vomer

Lektor in korektor Sončka Lorenci

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Ta številka je izšla v 23 000 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana tudi
naročnina za glasilo Lovec za leto 1985, je
1242 din (od tega za glasilo Lovec 600 din).

Za druge naročnike

je letna naročnina 1000 din
za inozemstvo 2100 din
izvod revije stane 65 din

Naročnino je treba plačati vnaprej na žiro
račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župancičeva 9 – p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 240 din, od 15 do 25 besed
400 din, od 25 do 30 besed 600 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 20 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun.

Lovske zveze Slovenije, Župancičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE

Tone Klančar	274	Pazimo na varnost pri lovu
	275	LZS in LZH sta sklenili podpisati samoupravni sporazum
Veljko Varičak	276	Lovstvo in narava – Brno 1985
dr. Anton Skobir	279	Notranja organizacija in upravljanje v LD
dr. Andrej Bidovec	282	Poglavitni želodčno-črevesni helminti divjih prežvekovalcev v Sloveniji in pregled značilnih epizootioloških dejavnikov
Mirko Lampreht	284	Prvi vmesni rezultati označevanja srnjadi na Spodnjem Avstrijskem
Ante Šojat	286	Neznanje, omadeževano s krvjo
Tone Komat	288	Srečanji
Ernest Hemingway	289	Streljanje in ne šport
Lovska organizacija:	292	Medobčinsko priznanje LD Kovor-Dobrča
	292	Iz lovskih stikov prijateljstvo – D. Gradišar
	292	Prizadevanja obrodijo sadove – A. K.
	293	LD Hotedršica proslavlja 40-letnico svojega obstoja – B. Leskovic
Jubilanti:	294	Gabrijel Pesjak – sedemdesetletnik
	294	Jože Kenda – petinsedemdesetletnik
	295	Jože Antončič – šestdesetletnik
Lovski oprtnik:	295	Odstrel srnjadi v LD Juršinci – A. Ljubec
	296	Posebnež izpod Trščine – J. Mikec
	297	Lovska meja – J. Zabukovec
V spomin:	297	Umrli je Vid Jerič
	297	Albin Antolič
	298	Franček Plohl
Lovska kinologija:	298	II. lovsko-kinološka prireditve Gorenjske – Ribno 85 – J. H.
	299	Lokalno tekmovanje psov po krvnem sledu in PNZ krvosledcev v LD Kranjska Gora – D. Hauptman
	300	Lokalno tekmovanje po krvnem sledu in PNZ barvarjev v Orehovici – S. Ercek

SLIKA NA NASLOVNICI:

Medved – največja evropska zver živi le v območjih, v katerih ima osnovne življenjske pogoje, predvsem glede prehrane in miru v času prezimovanja in poleganja mladičev. Zahodneje od Slovenije živi predvsem le še v majhnih, številčno skromnih kolonijah v Italiji, Španiji in Franciji; te države si zelo prizadevajo, da bi ga ohranile.

Življenjski prostor medveda v Sloveniji, ki se navezuje na veliko zaledje Gorskega Kotarja in Like, naglo izgublja prvobitnost naravnega okolja, kar zmanjšuje tudi možnosti za njegovo dolgoročno ohranitev. Da bi bolje spoznali in laže ovrednotili posamezne vplive, se v letu 1985 začne raziskovalna naloga o medvedu v Sloveniji, predvideno pa je tudi enotnejše obravnavanje medveda v Sloveniji in sodelovanje s hrvaškim lovstvom.

Prihodnje leto bo v začetku marca na Plitvicah mednarodno posvetovanje o medvedu. Za to posvetovanje se je doslej prijavilo več kot 70 strokovnjakov iz 21 držav, prijavljenih pa je tudi 40 referatov.

Foto Stane Lavrič, Diana

SLIKI NA 2. STRANI OVITKA:

Košute
Šoja

Foto Janez Černač, Diana
Foto Janez Papež, Diana

Pazimo na varnost pri lovu!

Tone Klančar

V našem glasilu Lovec je bilo v zadnjih nekaj letih objavljenih več člankov s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Obravnavali so predvsem vlogo in naloge lovske organizacije ter lovcev v vseljudskem gibanju za varovanje pridobitev narodno-osvobodilnega boja in socialistične izgradnje pred notranjimi in zunanjimi sovražniki. Pri tem lahko ugotovimo, da smo na tem področju dosegli vidne rezultate. Manj pa je bilo napisanega o dogajanjih v lastnih vrstah, ki mečejo slabo luč na lovsko organizacijo in njene člane. Upravičeno bi namreč lahko pričakovali, da bi bilo po tolikih letih intenzivnega strokovnega in vzgojnega dela ter selekcije v lovskih vrstah veliko manj neljubih dogodkov, vendar ni tako. Res je, da se vključuje med lovce vse več novih članov, toda vpliv organizacije in starejših, bolj izkušenih lovcev bi se moral pri preprečevanju negativnih pojavov močneje čutiti. Ostrejši bi morali biti tudi disciplinski in drugi ukrepi proti vsem kršilcem zakonskih predpisov in uveljavljenih norm vedenja v lovskih vrstah in družbenem okolju. Ne smemo se zadovoljiti z ugotovitvijo, da posamezne odkrite primere izvršenih kaznivih dejanj in prekrškov obravnavajo skladno s svojo pristojnostjo in pooblastili organi za notranje zadeve in sodišča. Naloga in odgovornost vsakega posameznega lovca, predvsem pa vodstev lovskih družin, je, da v smislu družbene samozaščite preprečujejo nastanek pojavov, ki imajo često zelo težke posledice. Na osnovi zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, zakona o orožju ter samoupravnih aktov lovskih družin imamo na razpolago dovolj ukrepov proti kršilcem zakonitosti in storilcem prekrškov. Oportunizem, prikrivanje ali celo zagovarjanje negativnih pojavov niso sprejemljivi.

Zbrani podatki, ki pa zagotovo niso popolni, kažejo, da v zadnjih nekaj letih število kaznivih dejanj, prekrškov, nesreč in drugih negativnih pojavov z lovskim orožjem ne upada, pač pa celo narašča. Tako so na primer organi za notranje zadeve samo v polovici lanskega leta obravnavali 39 primerov

kaznivih dejanj, prekrškov, groženj občanom v treznem in vinjenem stanju, nesreč in samomorov z lov. orožjem.

Če že ne moremo razumeti samega dejanja naklepnega umora ali poskusa umora človeka, naj bo to z lovskim ali drugim orožjem (na srečo je bilo teh primerov malo), se moramo zamisliti nad tem, da smo imeli v svojih vrstah tudi take ljudi.

Mnogo več pa lahko in moramo storiti za preprečevanje nesreč z lovskim orožjem, ki imajo težje ali lažje posledice. Vse preveč je neodgovornega ravnanja z orožjem v treznem ali vinjenem stanju med in po lovih, streljanja v naseljih in proti naseljem, neodgovornega in malomarnega hranjenja lovskega orožja in streliva v stanovanjih, do katerega imajo dostop tudi otroci in lahko postane lahek plen tatov, puščanja orožja v nezaklenjenih avtomobilih, posojanja orožja nelovcem, preizkušanja pušk na nezavarovanih krajih, streljanja na »zanimive« tarče, kot so električni izolatorji in tako naprej. Odločno moramo ukrepati tudi proti vsem tistim lovcem, ki z orožjem grozijo občanom, s katerimi so v sporu zaradi različnih osebnih zadev. Od grožnje v treznem stanju je le kratek korak do uresničitve v vinjenosti.

Še posebej boleče odjeknejo nesreče na lovih, ko so žrtve nepremišljenega ravnanja ali prevelike »lovske strasti« prijatelji in dobri tovariši. Čeprav je bilo o tem že veliko rečenega in napisanega, pa do takih nesreč še vedno prihaja. Kje so vzroki? Še vedno se ne zavedamo dovolj, da je človeško življenje ali zdravje samo eno, da velja več kot vse trofeje tega sveta. Na to resnično bi moral pomisliti vsak, preden ukrovi prst na petelinu. Največ nesreč se zgodi na skupnih lovih. In pri tem lahko mirno trdim, da se zgodi največ nesreč zaradi slabe organizacije lovov, neodgovornosti lovovodij in nediscipline lovcev ter gonjačev. Razmere kažejo, da ni dobro opuščati stare, vendar koristne navade, da pred začetkom vsakega skupnega lova lovovodja ali njegov pomočnik obrazloži potek lova ter opozori lovce na disciplino. Opozoriti mora predvsem na previdno ravnanje z oro-

žjem, kdaj se polnijo in kdaj praznijo puške, na predčasno zapuščanje stojišč, premikanje na stojiščih in morebitno iskanje ranjene divjadi pred končanim pogonom. Poleg tega mora na stojišču določiti vsakemu lovcu dovoljeno smer streljanja. To je še posebej pomembno, če lovimo s puškami risanicami. Gonjače opozori, da med potekom lova ne streljajo. Lovovodja ne sme biti prizanesljiv z lovci, ki na zbirališču puške ne nosijo pravilno. Na vsak način jih mora na to opozoriti (kljub običajnim izgovorom, da je puška prazna). Vemo namreč, da je bilo največ nesreč prav s »praznimi« puškami. Kdor opozorila ne upošteva, mora za tisti dan končati lov. Boljša je prva kot zadnja zamera! Še posebej velja to za »družabne« love, na katerih sodelujejo razni »nedeljski« lovci in nelovci, ki niso vajeni ravnanja z lovskim orožjem.

Lovci in gonjači morajo spoštovati navodila lovovodje. Puške naj polnijo na stojišču in izpraznijo, ko stojišče zapustijo. Nikakor ni odveč, da lovovodja občasno nadzoruje, ali so puške na zbirališču izpraznjene. Zamudniki naj se ne vključujejo v lov med potekom lova, pač pa naj disciplinirano počakajo na naslednjem zbirališču. Gonjači se morajo oglašati, da lovci na stojiščih vedo, v kateri smeri se gibljejo. Lovski rogovi naj se več uporabljajo, pomen signalov pa morajo poznati vsi!

Posebno pereč varnostni problem (in odgovornost) lovcev je navzočnost otrok na lovu. Vemo, da je mnogo naših sinčkov »navdušenih lovcev«, ki si neizmerno želijo z očetom na lov. Nesmiselno bi bilo dosledno zavračati njihove želje, vendar moramo takrat, ko so z nami, stopnjevati varnostne ukrepe do najvišje mere.

Vinjenost in lov nista združljiva, zato naj bo med lovom »kapljice« res le za zdravilo. Pred zadnjim pogonom naj se orožje pregleda in pravilno shrani. Vse preveč pogosto se še dogaja, da lovci posojajo orožje osebam, ki za tako vrsto orožja nimajo orožnega lista, ali celo nelovcem.

S tem kršijo določila zakona o orožju, lahko pa gre pri tem tudi za nezakoniti lov. Bolj dosledno moramo upoštevati tudi določilo o obveznem nošenju orožnega lista za orožje, s katerim lovimo. Ta dokument moramo imeti na lovu vedno pri sebi.

Teh nekaj misli naj bi bila skromna spodbuda za resnično samozaščitno vedenje lovcev, da bi tako dosegli večjo lastno varnost in varnost drugih občanov ter ohranjali in utrjevali ugled naše lovske organizacije.

Lovska zveza Slovenije in Lovska zveza Hrvaške sta sklenili podpisati samoupravni sporazum

V Novem mestu sta se 2. 7. 1985 sestali na delovnem pogovoru delegaciji Lovske zveze Hrvaške (Lovački savez Hrvatske) in Lovske zveze Slovenije. Sestanek je bil sklican na obojestransko željo. Obe delegaciji sta se sestali že aprila 1981 v Zagrebu, kjer sta se dogovorili, da je treba na skupnih sestankih oblikovati enotne rešitve pri vseh najvažnejših vprašanjih, zlasti pa:

- o načinu gojitve divjadi v mejnih območjih (ugotavljanje številčnosti in prirastka, izpuščanje divjadi, ukrepi proti divjemu in nezakonitemu lovu);
 - o načrtovanju in izvajanju odstrela tistih vrst divjadi, ki so predmet skupne gojitve (količina odstrela, starostna in spolna sestava, skupni pregledi in ocenjevanje trofeji);
 - o lovni dobah za jelenjad, fazana, raco mlakarico in za še nekatere vrste divjadi (medved, ris ipd.), odvisno od pogostnosti prehajanja neke vrste iz lovišča v lovišče.
- Na delovnem pogovoru so obravnavali naslednja vprašanja:

1. Pregled dogovorjenih zadev od aprila 1981
 2. Nerešeni problemi, ki se pojavljajo na obmejnih območjih med SR Hrvaško in SR Slovenijo
 3. Predlogi za program bodočega skupnega dela.
- Ugotovili so, da je sodelovanje med obmejnimi lovskimi organizacijami iz SRS in SRH načeloma dobro, vendar pa so poudarili, da je do dogovorjene oblike sodelovanja – na osnovi sklenjenega samoupravnega sporazuma (sas) oz. družbenega dogovora – prišlo le na območju ZLD Posavje-Krško in ZLD Novo mesto ter med občinama Samobor in Jastrebarsko. Še naprej pa so ostala odprta vprašanja glede enotnega gospodarjenja z jelenjadjo in medvedom na območju Zumberak-Gorjanci, o gojitvi rac mlakaric na Sotli, ter o uskladitvi lovne dobe za nekatere vrste divjadi na obmejnem območju. Domeniti bi se morali za enoten režim lova in gospodarjenja z divjimi prašiči, o enotnih gojitvenih smernicah za divjad, ki se seli (jelenjad, medved, ris, volk, divja mačka). Predvsem bi se morali natančneje domeniti o spremljanju rasti populacije risa, saj obe zvezi v ta namen odvajata namenska sredstva. Menili so, da bi s skupnim vlaganjem gotovo prišli do boljših rezultatov.

Obe delegaciji iz republiških lovskih zvez sta v pogovoru in razpravi načeli še mnoga druga vprašanja in probleme, ki bi jih bilo treba začeti reševati skupno. Ustrezno bi bilo skupno financirati nekatere programe za znanstveno-raziskovalno delo, saj so ugotovili, da je tovrstno delo pogosto podvojeno (za isto temo plačujeta LZS in LSH). Taka tema je npr. ris. Prav tako se je pokazala potreba po medsebojni izmenjavi strokovnih izkušenj in mnenj – skratka po tesnejšem sodelovanju obeh republiških zvez na vseh področjih. Zvezi naj bi si izmenjavali skupščinska gradiva, analize, statistične podatke, strokovno literaturo itd.

Delegaciji LZS in Lovske zveze Hrvatske sta se domenili za vsestransko sodelovanje obeh republiških lovskih zvez. Sestajali naj bi se enkrat na leto.

Foto A. Šojat

Na sestanku sta se obe delegaciji po živahni razpravi dogovorili, da bosta strokovni službi Lovske zveze Slovenije in Lovačkov saveza Hrvatske do 10. oktobra t. l. izdelali predlog samoupravnega sporazuma, ki naj bi se nanašal pretežno na problematiko na obmejnem območju med obema republikama. Predlog mora natančno določiti tudi, kje naj bi bile meje za to območje. Osnutek predloga bosta obravnavali predsedstvi obeh zvez, v veljavo pa naj bi stopil predvidoma s 1. 1. 1986. Nosilci konkretnih sporazumov bodo v SR Sloveniji obmejne ZLD in upravljavci obmejnih lovišč, na hrvaški strani pa občinske zveze lovskih društev ter upravljavci obmejnih lovišč. Strokovni službi LZS in LSH bosta pripravili tudi predlog razmejnitve posameznih sektorjev. Obe delegaciji naj bi se sestajali enkrat na leto in pregledali, kako se izvaja dogovorjeno. To bi bila oblika skupnega dela, nikakor pa ne ustanavljanje nekega novega medrepubliškega foruma.

Pobuda iz leta 1981 je očitno zaživela in prerašča ne le v splošno, pač pa v vsestransko sodelovanje obeh republiških lovskih zvez. Obenem je to tudi pobuda, da razmislimo o tesnejšem tovrstnem sodelovanju tudi z drugimi republikami in pokrajinami.

B. L.

Foto T. Kočar, Diana

Lovstvo in narava – Brno 1985

Veljko Varičak

Lovstvo in narava – Brno 85 je bil uradni naslov ene izmed velikih, vendar ponovno tradicionalno postavljenih lovskih razstav našega stoletja, ki je bila v Brnu (ČSSR) od 6. do 21. julija 1985. Ta razstava je bila pod pokroviteljstvom Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC); mednarodna komisija je ocenjevala trofeje tako, da imajo vse ocene, objavljene v uradnem katalogu razstave, trajno, mednarodno priznano oceno.

Razstavljene so bile samo nove, na mednarodnih lovskih razstavah še neocenjene trofeje, v glavnem le tiste, ki so bile pridobljene po svetovni lovski razstavi v Plovdivu leta 1981.

Razstavljenih je bilo skoraj 7000 trofej, med njimi tudi precejšnje število izredno kakovostnih, ki spadajo med trofejami v sam svetovni vrh.

Na razstavi so poleg ČSSR sodelovale še Bolgarija, Jugoslavija, Madžarska, Nemška demokratična republika, Poljska in Romunija ter nekaj posameznikov iz Avstrije, Litve (ZSSR), Švice in Zvezne republike Nemčije.

Poskusimo se za naše bralce na kratko sprehoditi po tej veliki lovski razstavi.

Največ razstavnega prostora so zasedle češkoslovaške lovske organizacije, ki so razstavile 5433 trofej, razporejenih na lično urejenih, enotnih panojih in razvrščenih po lovskogojitvenih okrajih. Na obiskovalce je napravilo največji vtis izredno veliko število kakovostnih muflonjih rogov, saj so razstavili 1032 rogov (med njimi kar 299 nagrajenih z zlato medaljo in najmočnejšo trofejo, ocenjeno z 234,25 točk).

Bolgarija, ki je razstavila 394 trofej, je ponovno presenetila z velikim številom izredno kakovostnih, novih jelenjih rogov. Razstavili so jih 79, vse nagrajene z zlato medaljo, torej so močnejša od 210 točk. Med njimi je bilo 11 rogovij močnejših od 240 točk oz. 4 močnejša od 250 točk. Najmočnejše jelenje rogovje je bilo ocenjeno z 263,28 točke. Tudi če se ob tej številni zbirki vrhunskih jelenjih rogovij morda postavi vprašanje, ali so ti res plod uspešne gojitve in naravno danih pogojev ali pa morda rezultat kakih drugih posegov, jim je treba dati priznanje za pokazane rezultate. Tudi zbirka 121 merjaščjih čekanov, ki so vsi močnejši

od 120 točk, je naredila globok vtis na poznavalce te divjadi. Med njimi jih je bilo kar 8 močnejših od 130 točk, medtem ko so bili najmočnejši ocenjeni s 150,30 točke in so drugi najmočnejši na svetu.

Zanimiva je bila tudi zbirka izredno močnih kožuhov divjih mačk, ki spadajo po kakovosti v sam svetovni vrh.

Madžarska je v svojem razstavnem prostoru prikazala značilno pokrajino, naravo in divjad svoje dežele. Vsekakor je bila njihova razstava najsodobneje urejena, saj so poleg 107 kakovostnih trofej prikazali tudi varstvo narave, umetnost z lovsko tematiko skozi zgodovino vse do danes in organiziranost njihovega lovstva.

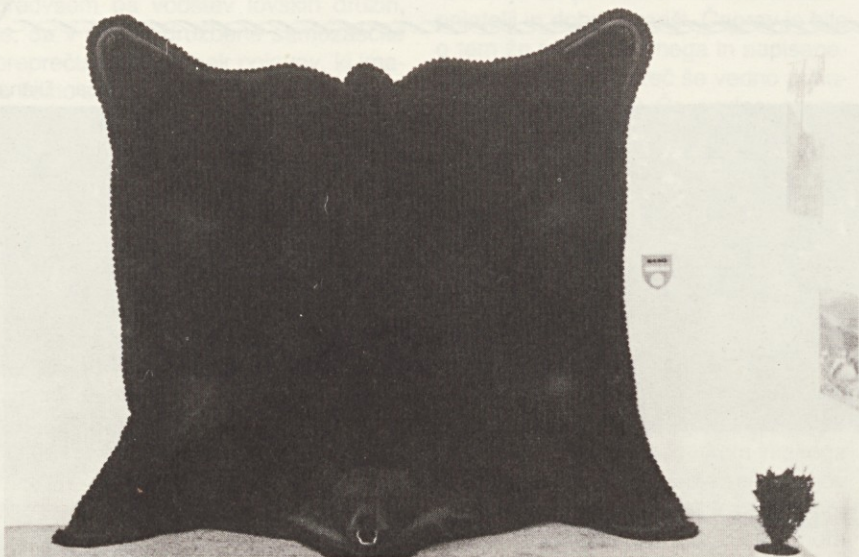
Nemška demokratična republika je razstavila 194 trofej, skoraj vse nagrajene z zlatimi medaljami. Poleg tega so prikazali tudi znano lovsko orožje iz Suhla, lovsko optiko in opremo, porcelan in kristal z lovsko tematiko, lovsko literaturo in razne konzervirane jedi iz divjačinskega mesa.

Poljska je razstavila 300 lovskih trofej. Na obiskovalce so vsekakor napravili močan vtis tako mogočna trofeja zobra in losov kot tudi kakovostni risji kožuhi, močni srnjačji rogovi in številni močni merjaščji čekani.

Romunija je razstavila 180 novih trofej in nekaj vrhunskih starejših trofej s prejšnjih razstav, ki pa niso prišle v uradno konkurenco. Na njihovem razstavnem prostoru je pozornost obiskovalcev vsekakor veljala predvsem mogočnim kožuhom risov, volkov in medvedov. Kožuh volka, ki je bil uplenjen leta 1983 in ocenjen s 180,02 točke, je novi svetovni prvak. Osem medvedjih kožuhov, ocenjenih z več kot 500 točkami, med katerimi je imel najmočnejši 687,79 točke, je bilo najmočnejših med 34 medvedjimi kožuhi, ki so bili vsi močnejši od 300 točk in nagrajeni z zlatimi medaljami. Vse te trofeje so nove, pridobljene po letu 1981. Ko si obiskovalec razstave pozorno ogleda razstavni katalog, opazi, da je vse medvede razen enega odstrelil isti človek. Vendar pa se lovcu z dobršno mero okusa in občutki za lovsko etiko ob tej zbirki porodi tudi dvom o pravičnosti in

Kožuhi romunskih medvedov so tako spretno izkoženi, da je njihova širina nenaravno velika, kar se seveda odraža tako, da so noge izrazito kratke

Foto B. Krže

upravičenosti ocenjevanja kožuhov sploh, zlasti pa medvedjih, saj je po videzu razstavljenih kožuhov lepo videti, da je njihova velikost v veliki meri tudi plod večšine preparatorjev. Kožuhi so namreč tako spretno izkoženi, da je njihova širina neverjetno velika, kar se seveda odraža tako, da so noge izredno kratke. Komisija za ocenjevanje trofejev pri Mednarodnem svetu za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) bo slej ko prej morala o ocenjevanju kožuhov kaj reči, kajti sedanji način izkoževanja in tudi nategovanja nekaterih kožuhov se je izrodil do te mere, da ne vodi nikamor več. Bolje bi bilo opustiti sedanje formule za ocenjevanje kožuhov in ostati samo pri ocenjevanju in nagrajevanju lobanj, kot pa nadaljevati s sedaj žal že kar povsod ustaljeno prakso umetnega povečevanja kožuhov s pomočjo večših preparatorjev.

Drugi posamezni razstavljalci so razstavili le nekaj posameznih trofejev. Med temi je omembe vredno le mogočno rogovje jelena iz Avstrije, ocenjeno z 250,24 točke.

Na koncu našega prikaza mednarodne lovske razstave v Brnu povejmo nekaj besed še o našem, jugoslovanskem razstavnem prostoru oz. o jugoslovanski razstavi lovskih trofejev na tej razstavi.

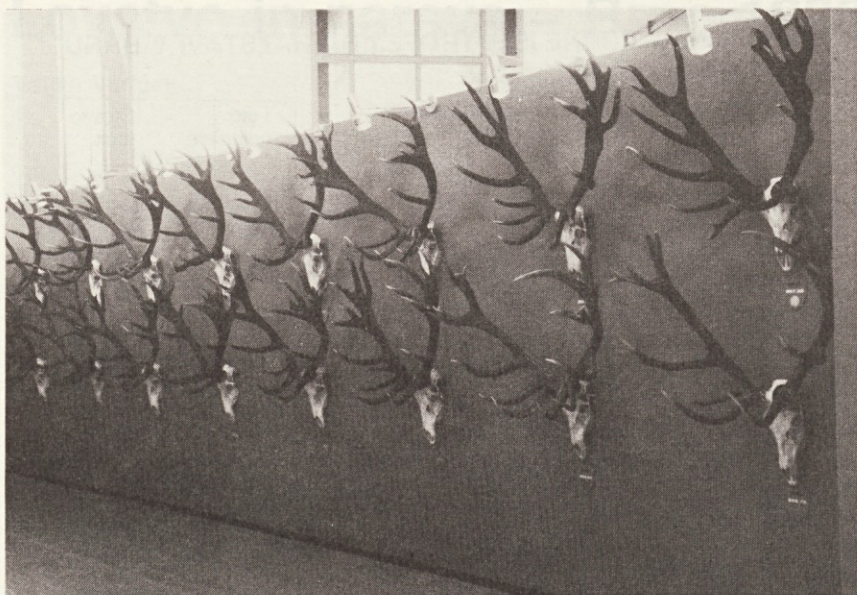
Razstavili smo 10 jelenjih rogovij, močnejših od 215 točk (od katerih je najmočnejše ocenjeno z 230,29 točke), 40 srnjačjih rogov (najmočnejše 172,75 točk), 2 muflonja rogova (najmočnejši 229,10 točke), 11 medvedjih lobanj, 6 volčjih lobanj, 1 lobanjo risa, 11 lobanj divje mačke, 8 medvedjih kožuhov (najmočnejši je kožuh iz lovišča Snežnik-Kočevska reka, ki je ocenjen s 582,03 točke), 4 volčje kožuhe, 3 kožuhe risa in 3 kožuhe divje mačke.

Žal je bila naša, jugoslovanska razstava postavljena skromno, nedomiselnost in estetsko dokaj neprivlačno. Z malo več sredstev in ob pomoči večšega arhitekta ali aranžerja bi lahko napravili veliko več. Bilo bi krivično, če bi za neuspeh krivili naša dva predstavnika na tej razstavi. Naredila sta pač to, kar sta v danih okoliščinah mogla napraviti. Dejstvo je, da so bila za to razstavo na razpolago dokaj skromna denarna sredstva. Pripravljalni odbor za jugoslovanski del razstave je sicer res izdelal obširen koncept predstavitve jugoslovanskega lovstva, ki je zajemal prikaz organiziranosti, lovske stati-

PO 10 NAJMOČNEJŠIH TROFEJ NA RAZSTAVI V BRNU

Št.	Država	Kraj uplenitve	Leto uplenitve	Število točk
Jeleni				
1.	Bolgarija	Iri Hisar	1983	263,28
2.	Bolgarija	Iskar	1984	257,32
3.	Bolgarija	Iri Hisar	1982	255,12
4.	Bolgarija	Razgrad – Lundogovje	1983	254,95
5.	Madžarska	Ivanc	1984	252,62
6.	Avstrija	Tragoss–Steiermark	1984	250,24
7.	Bolgarija	Razgrad – Seslov	1981	248,04
8.	Bolgarija	Burgas–Sinčev Bijag	1983	247,68
9.	Poljska	Krosno-Beliova	1984	245,44
10.	Madžarska	Csurgo	1981	244,53
Srnjaki				
1.	Poljska	Krystokowice	1982	201,47
2.	Poljska	Grolniki	1982	194,50
3.	Poljska	Kozienice	1984	190,30
4.	Madžarska	Szilovasvard	1984	185,95
5.	Bolgarija	Varna – Volči Dol	1984	184,05
6.	ČSSR	Rimovska Sobota	1983	178,37
7.	Poljska	Zagow	1981	174,90
8.	Madžarska	Abadszalok	1983	173,95
9.	Poljska	Ralewice	1981	173,07
10.	Bolgarija	Razgrad – Drjanovec	1982	172,87
Damjeki				
1.	ČSSR	Palarikovo–Nove Zamky	1984	215,80
2.	Bolgarija	Razgrad – Voden	1984	208,59
3.	Romunija	Arad – Socoder	1983	204,06
4.	ČSSR	Palarikovo – Nove Zamky	1983	203,67
5.	ČSSR	Palarikovo – Nove Zamky	1981	203,64
6.	Bolgarija	Tolbuhin – Tervel	1981	200,49
7.	ČSSR	Palarikovo – Nove Zamky	1981	200,32
8.	ČSSR	Radevoj, Hodonin	1984	199,44
9.	Bolgarija	Razgrad – Gorni Izvor	1983	199,26
10.	Bolgarija	Razgrad – Voden	1984	199,16
Muflon				
1.	ČSSR	Kamenica nad Lipon	1983	234,25
2.	ČSSR	Zaječiny, Usti nad Orlici	1984	233,00
3.	ČSSR	Roženberk, Český Krumlov	1984	232,30
4.	ČSSR	Kunvald, Usti nad Orlici	1983	230,55
5.	ČSSR	Paričany, Nymburk	1984	230,35
6.	Jugoslavija	Pelješac	1984	229,10
7.	ČSSR	Temnice, Pelhrimov	1984	227,40
8.	ČSSR	Prosička, Chrudim	1982	226,25
9.	ČSSR	Zaječiny, Usti nad Orlici	1977	226,00
10.	ČSSR	Nove Mesto nad Vahom	1980	225,30
Divji prašič				
1.	Bolgarija	Burgas	1982	150,30
2.	Bolgarija	Vraca–Ljutadžik	1982	141,05
3.	Bolgarija	Razgrad – Voden	1983	140,15
4.	ČSSR	Gusine, Humenne	1982	136,60
5.	Bolgarija	Razgrad – Voden	1980	136,20
6.	Bolgarija	Gabrovo – Sevševo	1982	135,60
7.	Bolgarija	Loveč – Skobeleva	1973	135,40
8.	Romunija	Foscani – Vrancea	1979	135,20
9.	Romunija	Hacenică – Tulcea	1984	134,40
10.	Romunija	Dombarita – Tatarani	1983	133,90
Gams – kozel				
1.	Romunija	Fagaras – sibir	1968	118,27
2.	Jugoslavija	Karadica	1983	118,10
3.	Romunija	Cumpana – Arges	1983	114,95
4.	Romunija	Retezat – Hunedoava	1982	114,70
5.	Jugoslavija	Šara	1981	113,10
– koze				
1.	Romunija	Hunedoava–Paring	1957	113,20
2.	Romunija	Harghita – Suhard	1984	113,20
3.	Jugoslavija	Pohorje	1979	110,95
4.	Jugoslavija	Bovec	1978	106,17
5.	Jugoslavija	Smrekovec	1981	105,22

Glej tudi slike na zadnji strani ovitka.

Del zbirke izredno kakovostnih jelenjih rogovij iz Bolgarije

Foto B. Krže

stiko, izobraževanje, lovski tisk in strokovno ter leposlovno literaturo, lovske fotografije in podobno. Ves ta material so v Brno tudi poslali, vendar pa se je zataknilo pri denarju. Ves poslani material – razen trofej – je po zatrjevanju naših predstavnikov ostal v skladišču, ker ni bilo denarja za plačilo najemnine za vitrine, v katerih naj bi vse to razsta-

vili. Tako je ostala predstavitev jugoslovanskega lovstva na tej razstavi nedorečena in zelo skromna. V prihodnje je povabilo za sodelovanje na mednarodnih razstavah bolje odkloniti, če ni dovolj denarnih sredstev za dostojno in popolno predstavitev našega lovstva ter za sodelovanje arhitekta ali strokovnjaka-aranžerja, ki bi razstavo tudi

estetsko postavil in za to prevzel svoj del odgovornosti.

In kakšen je zaključni vtis tistega, ki si je temeljito in natančno ogledal razstavo »Lovstvo in narava – Brno 85«? Z redkimi izjemami se je ta velika mednarodna lovska razstava z načinom prikaza razstavljenih eksponatov in s svojo vsebino precej oddaljila od cilja, ki si ga je zadala s samim naslovom. Lahko ugotovimo le to, da je bila to tradicionalna lovska razstava z velikim številom kakovostnih lovskih trofej, manj pa je bilo prikazov o organiziranosti lovstva kot celote ter prikazov o nalogah in naporih za ohranitev zdravih in kolikor se še da nedotaknjenih stanišč divjadi in okolja v našem sodobnem industrializiranem in urbaniziranem svetu. Iskreno moramo priznati, da smo, če izvajamo številne in kakovostne trofeje, od te razstave kot celote pričakovali veliko več.

Verjamemo, da bodo organizatorji naslednje velike mednarodne lovske razstave pod zelo sodobnim in privlačnim naslovom »Divje živali in okolje«, ki bo v Nürnbergu v Zvezni republiki Nemčiji konec maja 1986, imeli več sreče pri realizaciji te svoje lepe zamisli, saj so že v osnovni zamisli predvideli organizacijo razstave z manjšim, omejenim številom trofej in večjim poudarkom na drugih nalogah lovstva.

V OKTOBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

navadni jelen-samec in jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele ter damječja košuta in tele

srnjak

srna in mladič

divji prašič
Odstrel vodeče svinje ni dovoljen!

medved

mouflon oven in muflonka ter jagnje

gams kozel

gamsja koza in mladič

jazbec

volk

poljski zajec

polh

njvska gos

mlakarica, črna lisica, regeljč, kreheljc

poljska jerebica

fazan

gozdni jereb-petelin

golob grivar, grlice

veliki kljunač in kozica

kragulj in skobec

10. X. vzide ob 6.12 in zaide ob 17.26
25. X. vzide ob 6.33 in zaide ob 16.59

= 7. X.,

= 14. X.,

= 20. X.,

= 28. X.

vzide ob 22.24
zaide ob 15.18

vzide ob 14.47
zaide ob 22.01

vzide ob 16.59
zaide ob 6.39

Notranja organizacija in upravljanje v lovskih družinah

dr. Anton Skobir, predsednik pravno statutarne komisije LZS

Razlogi za ta prispevek so mnoge nejasnosti, ki jih lovske družine sporočajo Lovski zvezi Slovenije (njeni statutarno-pravni komisiji) glede notranje organizacije in razmejitve pristojnosti organov upravljanja, zlasti pa glede načina in postopka odločanja o pomembnejših zadevah.

Lovske družine želijo odgovore zlasti na naslednja vprašanja:

- ali ima lovška družina kot svoj najvišji organ upravljanja in odločanja občni zbor (ki se sestaja praviloma enkrat na leto),
- ali pa ima lovška družina lahko namesto občnega zbora kot svoj najvišji organ skupščino, ki je voljena (ko se volijo novi organi v lovski družini) ali pa redna (delovna), ki se sklicuje občasno po potrebi,
- kako se naj oblikuje takšna skupščina v lovski družini (po delegatih ali pa jo sestavljajo vsi lovci),
- kakšno vlogo in status imajo v lovskih družinah t. i. lovski posveti, ki so se ponekod spremenili iz posvetovalnega organa lovcev v organ odločanja o pomembnejših zadevah, ki jih je potrebno reševati med enim in drugim občnim zborom,
- ali so sklepi, sprejeti na lovskih posvetih, obvezni za vse člane lovske družine (zlasti, če gre za materialne obveznosti članov),
- ali je take obveznosti mogoče uveljavljati proti članu s tožbo na sodišču.

Zaostajanje predpisov, ki urejajo notranjo organizacijo in upravljanje v LD, za dejanskimi potrebami

Zaradi nakazanih problemov, ki so odraz zelo hitrega povečevanja članstva v LD (v večini LD šteje članstvo že od 50 do 100 članov in več) in intenzivnejšega gospodarjenja z divjadjo, se v zadnjih letih vse pogostejše pojavljajo zahteve po spremembi sedanje zakonske in statutarne notranje ureditve lovskih družin, zlasti pa sestava in pristojnosti organov upravljanja, ker sedanje stanje ne odgovarja novonastalim potrebam in stopnji razvoja LD.

Organizacija in oblike upravljanja v lovskih družinah se v povojnem razdobju niso ustrezno prilagajale upravljanju v drugih družbenih subjektih. Lovska družina po svoji dejavnosti in poslovanju vedno bolj odstopa od klasične oblike društva.

Ustava SRS iz leta 1974 (75. člen) sicer posebej obravnava družbene organizacije in jih nekako loči od klasičnih društev, če jim poseben zakon daje takšen status. Družbene organizacije lahko pridobivajo sredstva oziroma določene pravice na njih ter ta sredstva kot družbena uporabljajo za uresničevanje svojih ciljev in razpolagajo z njimi v skladu s svojim statutom in zakonom.

Ob zakonskih pogojih lahko te organizacije organizirajo gospodarsko in drugo dejavnost v skladu s svojimi cilji in so za uresničevanje teh ciljev lahko udeležene tudi pri ustvarjenem dohodku.

Pri družbenih organizacijah (in družtvih) praviloma (ali le izjemoma) tudi ne nastajajo notranja medsebojna delovna razmerja, marveč se dejavnost opravlja na podlagi članskih razmerij. Društva pa imajo (tako kot druge civilno pravne osebe) ob pogojih, kot jih določa zakon, na svojih sredstvih, namenjenih za uresničevanje njihovih ciljev in skupnih interesov – lastninsko pravico.

Nekatere republike so na podlagi takih ustavnih določb sprejele posebej zakon, ki ureja pravni in družbeni status družbenih organizacij, in posebej zakon o društvih (npr. SR Hrvaška). V

SR Sloveniji nimamo zakona, ki bi na splošno urejal status družbenih organizacij, pač pa smo za posamezna področja dejavnosti, kot so lovstvo, ribištvo, gasilstvo, v katerih se lahko dejavnost opravlja tudi prek društev, sprejeli zakone, ki tem društvom dajejo status družbenih organizacij. Praviloma pa ti zakoni urejajo le posebnosti teh organizacij, zlasti glede pravice, da pridobivajo sredstva in jih uporabljajo kot družbena za uresničevanje svojih ciljev in opravljanje svoje gospodarske (ali druge) dejavnosti; v vsem drugem pa se glede ustanavljanja in poslovanja ter organov upravljanja uporablja zakon o društvih, sprejet leta 1974 (Ur. l. SRS, št. 37/74).

Tako je bil tudi v SR Sloveniji za področje lovstva po ustavni ureditvi iz leta 1974 sprejet zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. l. SRS, št. 25/76), ki opredeljuje, da dejavnost na področju lovstva (upravljanje z lovišči) opravljajo lovske organizacije, ki so: društva (lovske družine in njihove zveze) in organizacije združenega dela. Ta zakon določa, da je lovška družina samoupravna družbena organizacija občanov, ki se prostovoljno združujejo zaradi varstva, gojitve in lova divjadi, upravljanja lovišč in zaradi drugih z lovstvom povezanih rekreativnih dejavnosti. Tako lahko lovška družina pridobiva sredstva oziroma določene pravice na njih in ta sredstva kot družbena uporablja za uresničevanje svojih ciljev ter razpolaga z njimi v skladu z zakonom in svojim statutom. V vsem drugem (če s tem zakonom ni drugače določeno) pa se za poslovanje in združevanje lovskih družin uporabljajo predpisi o društvih.

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 1. do 31. avgusta 1985 so z območja 28 občin v naši republiki preiskali na steklino 98 živali, in sicer: 65 lisic, 7 psov, 9 mačk, 7 srn, 5 jazbecev, 2 pižmovki, 1 kuno, 1 zajca in 1 veverico.

Odsek za virologijo Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 5 živalih z območja 4 občin: Brežice (1 lisica), Ljubljana-Vič-Rudnik (1 lisica), Slovenska Bistrica (2 lisici) in Vrhnika (1 lisica).

Ljubljana, 4. 9. 1985

Republiška veterinarska uprava

Foto J. Černač, Diana

V vsakdanji praksi, zlasti pa v pravni teoriji, zaradi takšne pravne ureditve ni preciznih kriterijev, po katerih bi lahko vsebinsko in formalno pravno ločevali družbene organizacije od društev, ker gre v bistvu za istovetne oblike združevanja občanov. Razlika je le v družbenem pomenu dejavnosti, ki jo opravljajo društva oziroma družbene organizacije. Delovanje oziroma obseg dejavnosti za društva praviloma ni obvezno (lahko jo razširi ali zoži), saj temelji na prostovoljni podlagi.

Če pa je neka družbena dejavnost za družbo posebnega pomena in jo želi stalno pospeševati s tem, da si zagotovi nad subjekti izvajanja svoj trajen posredni ali neposredni vpliv, se za društva, ki to dejavnost opravljajo, z določbami posebnega zakona določi status organizacije.

Ker je tudi upravljanje z lovišči, ki zajema zlasti varstvo in gojitev divjadi, zadeva posebnega družbenega pomena, lovski zakon določa lovskim druščinam status družbene organizacije in oblike ter načine zagotavljanja družbenega vplivanja (obvezno združevanje LD v zveze lovskih druščin in Lovsko zvezo Slovenije, oblikovanje lovskogojitvenih območij, sprejemanje lovskogospodarskih načrtov, družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov) pri varstvu, gojitvi in gospodarjenju z divjadjo.

Organi upravljanja v lovskih druščinah

Razen posebnih določb lovskega zakona se za ustanavljanje, poslovanje in upravljanje lovskih druščin uporabljajo določbe zakona o društvih. Ta zakon

pa zavezuje lovske družine, da vsa ta vprašanja uredijo v svojih pravilih kot svojem najvišjem, splošnem samoupravnem aktu, ki jih sprejme občni zbor kot najvišji organ družine.

Pravila morajo vsebovati nekatere obvezne sestavine, ki so zlasti: ime, sedež in območje (lovišče), na katerem bo družina delovala, sprejemanje v članstvo in prenehanje članstva, pravice in dolžnosti članov in organov družine, njihova odgovornost, zastopanje družine, nadzorstvo nad materialnim poslovanjem, zagotavljanje javnosti dela in drugo. Predvsem pa morajo pravila določati organe družine (njihove pristojnosti, medsebojna razmerja, sestavo, način volitev in odpoklica ter mandatno dobo).

Kot izhaja iz vprašanj lovskih druščin, navedenih uvodoma, nastajajo problemi pri oblikovanju najvišjega organa upravljanja v lovski družini. Zakon o društvih določa, da je to občni zbor, ki se deli na ustanovni občni zbor, na katerem se sprejmejo sklepi o ustanovitvi družine in njena pravila, in na občni zbor, ki se sklicuje praviloma enkrat na leto.

Večina lovskih druščin pa v svojih pravilih določa naslednje organe:

- skupščino kot najvišji organ upravljanja,
- izvršni odbor kot operativni organ za reševanje tekočih zadev na podlagi sklepov in samoupravnih aktov, ki jih sprejme skupščina,
- nadzorni odbor, ki nadzira finančno-materialno poslovanje in ocenjuje smotrnost poslovanja,
- disciplinsko razsodišče za vodenje disciplinskih postopkov in izrekanje disciplinskih kazni za prekrške.

Zakon o društvih zahteva, da mora družina svoja pravila v 30 dneh, ko jih sprejme, predložiti v oceno pristojnemu občinskemu organu za notranje zadeve. Ravno tako pa tudi vsako naknadno spremembo pravil. Če ta organ oceni, da pravila niso v skladu z zakonom, obvesti družino, naj jih uskladi v postavljenem roku (najkasneje v 3 mesecih), ker sicer izda določbo, s katero zavrne vpis družine v register, lahko pa družini tudi prepove dejavnost, če le-ta poteka mimo pravil, in v drugih primerih, ki jih določa zakon.

Pristojni občinski organi za notranje zadeve so se v okviru Republiškega sekretariata za notranje zadeve dogovorili, da bodo pravila oziroma spremembe pravil lovskih druščin potrjevali le, če so skladna z zakonom o društvih. Zlasti velja to za najvišji organ lovske družine, ki je lahko le občni zbor, ne

pa skupščina. Izjemoma bi po njihovem stališču lovska družina lahko imela skupščino, če bi bila delegatsko oblikovana. To pa pomeni, da bi delegate v tem primeru izvolile samostojne temeljne enote (revirji), ki bi sestavljale lovske družine, ne morejo pa skupščine lovske družine predstavljati vsi člani lovske družine. Delegatski sistem zahteva, da skupščino sestavljajo delegati, ki se delegirajo iz temeljnih enot oziroma temeljnih delegacij – npr. skupščine DPS, SIS in drugih asociacij.

Nekatere lovske družine so že sporočile, da organi za notranje zadeve od njih zahtevajo, da morajo svoja pravila prilagoditi zakonu in namesto skupščine določiti občni zbor kot najvišji organ upravljanja.

Občni zbor lovske družine, ki naj bi se sestajal praviloma le enkrat letno in ga sestavljajo vsi člani lovske družine, pa je nedvomno že preživela oblika organa upravljanja in odločanja o pomembnejših vprašanjih, ki se nanašajo na upravljanje lovišč in gospodarjenje z divjadjo. Gospodarjenje z divjadjo je postala oziroma postaja pretežna oblika dejavnosti lovske družine in temu se podreajo tudi športno rekreativne dejavnosti lova. To pa pomeni, da lovska družina ne more poslovati tako, da bi odločitve sprejemala le enkrat letno, med letom pa bi vse zadeve reševal njen operativni organ – izvršni odbor – temveč mora pomembne odločitve sprejemati tudi med letom (kot npr. kriterije za odstrel določenih vrst divjadi, sprejem pravilnikov, poslovnika in njihove dopolnitve, določanja materialnih zadolžitvev lovcev v lovišču, kot je gradnja prež, lovske koč in drugih objektov v lovišču, krmne njive, remize, odločanja o disciplinskih zadevah na drugi stopnji in podobno).

Najbrž za večino lovskih družin tudi ni sprejemljiva koncepcija, da bi se lovska družina delila na t. i. temeljne enote (npr. revirje), ki bi delovale relativno samostojno. Lovske družine sicer praviloma delijo celo lovišče na posamezne revirje in določijo tudi revirne vodje, vendar je izvajanje celotne dejavnosti enotno na ravni lovske družine.

V praksi smo že imeli primere, da se je lovska družina formalno razdelila na samostojne enote, vendar se je izkazalo, da taka delitev lovske družine ni smotrna, zlasti zaradi uresničitve letnega načrta odstrela divjadi, ki je enoten za lovske družine in vlaganje sredstev, pridobljenih s prodajo divjačine, v lovišče. Vsi deli lovišča nimajo enakih pogo-

323-02/85-92-II./ČE
4. 9. 1985

Predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano SRS v Ljubljani izdaja na vlogo Zveze lovskih družin Gorenjske Kranj s št. 125-85 z dne 20. 5. 1985 ter na vlogo Lovske zveze Slovenije s št. 11/42 z dne 3. 9. 1985 in na podlagi mnenja Skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo Slovenije za izjemni odstrel risov, na podlagi četrtega odstavka 12. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (uradni list SRS, št. 25/76) naslednjo

ODLOČBO

1. Dovoljujemo odstrel osmih risov v loviščih znotraj naslednjih meja: od meje s SR Hrvaško po cesti Vinica – Črnomelj – Ručetna vas – Jugorje – Novo mesto – Trebnje – Ljubljana – Vrhnika – Postojna (po avtocesti) – Pivka – Ribnica – Rupa. Lovišča, ki jih navedena razmejujev seka, v celoti spadajo v meje območja, opredeljenega v prejšnjem odstavku.

V teh loviščih je odstrel dovoljen v času od 15. oktobra 1985 do 15. marca 1986. Odstrel vodečih risin ni dovoljen.

2. V času od 15. oktobra 1985 do 15. marca 1986 v ostalih loviščih v SR Sloveniji odstrel risov ni omejen, vendar s pogojem, da so zavarovane vodeče samice. Uplenitelj mora takoj po odstrelu risa o tem obvestiti Lovsko zvezo Slovenije, ki bo koordinirala odstrel tako, da bodo izpolnjeni zahtevani pogoji iz te odločbe. Uplenitelji morajo omogočiti pregled uplenjenega risa za potrebe odseka za lovstvo pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani oziroma za potrebe Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani.

Obrazložitev:

Letos je minilo trinajsto leto od naselitve risov na Kočevskem. Strokovnjaki ugotavljajo, da je ta naselitev najuspešnejša od vseh ponovnih naselitvev risov v Evropi. S tem prevzemamo vsi, še posebej pa lovske organizacije v SR Sloveniji in v SR Hrvaški tudi veliko odgovornost za varstvo in gojitev te divjadi v bodoče. Iz Kočevsko-Belokranjskega lovskogojitvenega območja so se risi razširili v Gorski Kotar ter v Novomeško, Krmsko, Obalno-Kraško lovskogojitveno območje ter tudi izven teh območij. Ocenjujejo, da so risi sedaj razširjeni na površini, ki meri čez 300 000 hektarjev.

Na tej površini je bilo od naselitve do sedaj izločenih iz lovišč okrog 60 risov. Ocene o sedanjih številčnosti so sicer precej različne, vendar je dejstvo, da kaže populacija risov v Sloveniji nadaljnjo krepitev in prostorsko širjenje, s tem pa so tudi večje možnosti škod od te vrste divjadi na domačih živalih.

Ris sodi med tiste vrste divjadi, za katere bo potrebno prostorsko opredeliti gojitvene smernice – to je rajonizacija risov. Zaradi prednostnih interesov drugih dejavnosti širjenje risa v druga lovskogojitvena območja, razen navedenih v tej odločbi, ne bi pospeševali.

POSTOPEK VODIL:
mag. Janez Černač

REPUBLIŠKI PODSEKRETAR:
Zvone Nastran, dipl. inž.

POZIV

Lovska zveza Slovenije poziva člane LD, vodstva LD, ZLD, LGO in ZGD, da sodelujejo pri raziskovalni nalogi »Spremljanje naselitve risa v Sloveniji«, katere nosilec je *Odsek za lovstvo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Ljubljana, Večna pot 2; telefon: (061) 268 975.*

Na omenjeno ustanovo je treba sporočiti takoj:

1. Kje in kdaj je bil opažen ali sleden ris (datum, lovišče, lokaliteta).
2. Število opaženih (sledenih) risov.
3. Koliko mladičev je vodila samica.
4. Podatke o vrsti, spolu in starosti raztrgane divjadi ter opis poškodb.

LŽS

jev za gojitev in odstrel divjadi, pa torej tudi ne za ustvarjanje dohodka. To pa bi pomenilo neenak položaj lovcev lovske družine, ki bi se porazdelili na posamezne enote in izvajali lov le v teh enotah. Vse to pa tudi pomeni, da v lovski družini ni pogojev za oblikovanje delegatske skupščine kot najvišjega organa upravljanja in odločanja.

Kakšna je tedaj rešitev? Menimo, da bi moral lovski zakon sam bolj precizno in izčrpno določati organe upravljanja v lovskih družinah, njihove pristojnosti, volitve in odpoklic ter mandatno dobo, ne pa, da to v celoti prepušča zakonu o društvih in pravilom lovske družine. Do spremembe zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju

lovišč pa bi bilo smotno, da lovske družine poleg občnega zbora lovske družine uvedejo kot obliko odločanja o pomembnejših vprašanjih še t. i. zbere vseh lovcev, ki bi se po potrebi sestajali med enim in drugim občnim zborom. Jasno pa je, da bi veljavnost odločitve na takem zboru morali vezati na sklepčnost zbora (da je navzočih več kot polovica članov) in da je za odločitev glasovala več kot polovica navzočih članov.

Vloga lovskih posvetov v lovski družini

Lovski posveti so v preteklosti, ko upravljanje z lovišči in gospodarjenje z divjadjo še ni bilo tako obsežno, nedvomno odigrali pomembno vlogo v lovskih družinah. To je bila neformalna oblika občasnega sestajanja lovcev, da so se posvetovali oziroma pogovorili o določenih vprašanjih in problemih, kot je npr. intenzivnost in pravilnost tekočega izvajanja letnih načrtov odstrela, o medsebojnih odnosih in podobno. Šlo je torej za posvet, ne pa za odločanje.

Toda s časom so se v nekaterih lovskih družinah lovski posveti spremenili v organ odločanja. Čeprav na teh posvetih največkrat niti niso ugotavljali sklepčnosti, so vseeno sprejemali za vse članstvo vezujoče sklepe. Razlog za tako prakso je nedvomno ta, da lovska družina ne more vseh odločitev, ki so pomembnejše in ne spadajo v pristojnost izvršnega odbora, sprejemati samo enkrat na leto na občnem zboru, temveč občasno tudi med letom – med enim in drugim občnim zborom. V nekaterih lovskih družinah posamezni člani sklepov, sprejetih na lovskih posvetih, ki so za člane določali materialne obveznosti (visoko vprisnino za nove člane, denarne prispevke za gradnjo lovske koče, denarne kazni za nepravilni odstrel divjadi in drugo) niso hoteli izvajati oziroma so oporekali njihovo veljavnost.

Skoraj nobena lovska družina v svojih pravilih ne ureja statusa lovskega posveta, zlasti mu ne daje pristojnosti, da odloča o določenih zadevah lovske družine, niti ne določa načina in stopnja sprejemanja odločitev (sklepčnost, kvorum).

Nedvomno je sporen vsak tak sklep posveta, ki ni bil sprejet z večino glasov vseh lovcev, kar vse mora biti ugotovljeno z zapisnikom. Lahko bi rekli, da gre za sprejemanje sklepov na zboru vseh lovcev družine ali vsaj večine lovcev oziroma, da gre za obliko javnega izjavljanja o sprejemu ali o odkloni-

tvi sklepa, ki določa za člane materialne obveznosti. V takem primeru je sklep za vse člane obvezujoč in bi ga bilo mogoče proti članu uveljaviti tudi prisilno s predlogom za postopek pred samoupravnim sodiščem Zveze lovskih družin.

Iz navedenega izhaja očitna potreba po spremembi zakonodaje, zlasti lov-

skega zakona, ki jo bomo morali čimprej prilagoditi potrebam in razvoju lovskih družin. V naših pogojih samoupravljanja in družbene lastnine divjadi moramo tudi v lovskih družinah uvesti take oblike upravljanja lovišč in gospodarjenja z divjadjo, ki bodo ustrezale stopnji razvoja samoupravnih družbenih odnosov.

Poglavitni želodčno-črevesni helminti* divjih prežvekovalcev v Sloveniji in pregled značilnih epizootioloških dejavnikov

Dr. Andrej Bidovec, Inštitut za zoohigieno in patologijo divjadi, VTOZD za veterinarstvo BF

Izjemen geografski položaj in krajinske posebnosti Slovenije z dokaj značilnimi, vendar raznolikimi podnebnimi in drugimi ekološkimi razmerami dajejo temelj za naravno rastlinsko in živalsko bogastvo.

Slovenija je na četrtem mestu v Evropi glede površin pod travnato rušo. Ekonomske razmere v svetu pa so usmerile dežele v alpskem območju k temu, da so začele intenzivno izkoriščati travnato rušo, ki je hkrati osnova prehrane divjih prežvekovalcev, tudi za naravno in neposredno prehranjevanje pašne drobnice in govedu.

Po drugi svetovni vojni so se v Sloveniji zelo spremenile razmere glede številčnosti, kakovosti in naselišč različnih vrst divjadi. Nekatere vrste močno številčno upadajo, številčnost drugih pa narašča.

Za ilustracijo podajamo spomladanske ocene številčnosti za divje prežvekovalce v Sloveniji za obdobje 1970 do 1983 (preglednica).

Obenem pa so se zaradi zaraščenosti z gozdom pašne površine zmanjšale za 35 odstotkov.

Gotovo je, da na številčnost znotraj posameznih vrst divjadi odločilno vplivajo različni biološko-ekološki dejavniki, vpliv pa imajo tudi antropogeni dejavniki, zlasti družbenoekonomske razmere v naši republiki, stopnja zdravstvene in druge prosvetljenosti prebivalstva, izkoriščanje gozdov, tehnološke rešitve v kmetijstvu in živinoreji itd.

* Helminti so vretenasti ali cilindrični nečlenarji, ki jih zaradi posebnega načina prehranjevanja na račun gostitelja prištevamo k zajedalcem.

Smotno izkoriščanje travnatega sveta nujno pripelje do novih zdravstvenih problemov pri vseh vrstah pašnih prežvekovalcev, divjih in domačih.

Vemo, da se pri takih vrstah, ki izkoriščajo isti prostor in hrano, pojavijo problemi v obliki zajedavskih pljučnic in prizadetosti prebavil.

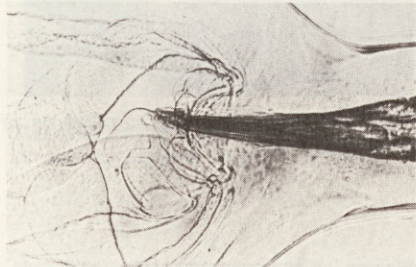
Z dosedanjimi preiskavami na tem področju so tudi v Sloveniji pri pašnih prežvekovalcih ugotovili okoli 50 različnih vrst helmintov.*

S podrobnimi raziskavami parazitske favne divjih prežvekovalcev – v naši republiki pri gamsu (*Rupicapra rupicapra* L.), srni (*Capreolus capreolus* L.), jelenu (*Cervus elaphus* L.), kozorogu (*Capra aegagrus ibex ibex* L.), muflo-nu (*Ovis ammon musimon* /Pallas/) in damjku (*Dama dama* L.) – smo ugotovili 36 različnih vrst želodčno-črevesnih helmintov. Med njimi sodi 24 vrst v družino *Trichostrongylidae*, ena vrsta v družino *Rhabditidae*, tri v družino *Strongylidae*, dve v *Anchylostomati-dae*, dve v družino *Trichuridae* in 4 vrste trakulj v družino *Anoplocephali-dae*.

Vsekakor so pri divjih prežvekovalcih najbolj pomembne *Trichostrongylidae* z determiniranimi predstavniki:

Trichostrongylus colubriformis, *Trichostrongylus capricola*, *Trichostrongylus vitrinus*, *Trichostrongylus axei*, *Ostertagia circumcincta*, *Ostertagia trifurcata*, *Ostertagia ostertagi*, *Ostertagia davtiani*, *Ostertagia lyrata*, *Ostertagia occidentalis*, *Ostertagia leptospicularis*, *Marshallagia marshalli*, *Teladorsagia davtiani*, *Rinadia mathevossiani*,

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
jelenjad	4304	4649	4793	5092	5205	5473	5561	6251	7453	7185	6667	6605	6734	6232
muflon	492	621	856	1151	11386	1701	2096	1946	1916	2193	2430	2285	2286	1910
kozorog	86	93	121	141	184	215	266	285	285	309	297	323	273	394
gams	10377	10797	11223	11844	12289	12953	13275	13231	12030	12266	11944	11446	11413	11873
srnjad	62613	61814	67095	68017	70943	75851	77816	84856	86751	87781	88045	85427	90740	87536
damjek	28	25	117	180	329	401	502	648	678	630	617	672	511	512

Haemonchus contortus (zadnji del zajedavca)

Foto: J. Brglez

Skrjabinagia kolchida, *Spiculoptera spiculoptera*, *Spiculoptera assymetrica*, *Cooperia punctata*, *Cooperia curticei*, *Cooperia oncophora*, *Nematodirus filicollis*, *Nematodirus helvetianus*, *Nematodirus spathiger*, *Haemonchus contortus*. (Bidovec, 1984).

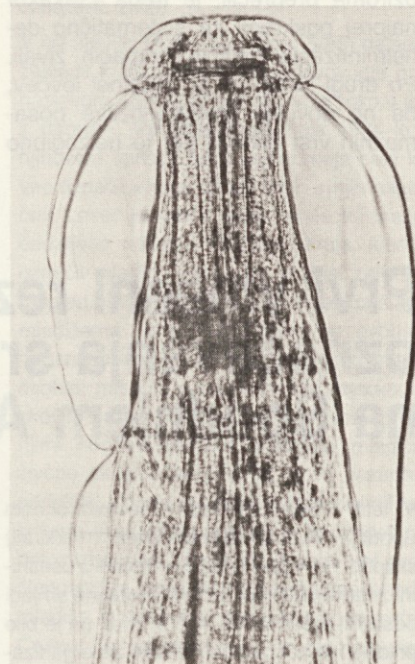
Trihostrongilidi so zelo razširjeni pri gamsu, srnjadi in muflonu, redkeje pa jih najdemo pri navadnem jelenu in damjeku.

Poglavitno vprašanje je, kakšna je izmenjava zajedavcev med divjimi prežvekovalci in drobnico ter pašnim govedom. Vsi predstavniki nematodov (glíst) s sluznice sirišnika, tankega in debelega črevesja prežvekovalcev imajo neposredni razvojni krog. Okužbe se širijo z invazijskimi ličinkami, ki po invaziji ne migrirajo po gostiteljevem telesu. Do invazije pride tako, da prežvekovalci med hranjenjem požre tudi ličinke. Za razvoj ličink iz jajčeca sta pri želodčno-črevesnih helmintih potrebna kisik in vlaga. Optimalna temperatura za razvoj in življenje prosto živčih ličink v naravi je 20 do 27 °C, povprečne mesečne padavine pa okoli 50 mm na m². Med najbolj zaznavnimi lastnostmi invazijskih ličink je njihova sposobnost, da migrirajo po rastlinah oziroma da se hitro premikajo med kapilarnimi precepi med rastlinami, ki jih oblikujejo rosa in padavine. Število invazijskih ličink na vegetaciji je največje zgodaj jutraj in pozno zvečer, ko je na rastlinah dovolj kondenzne vode. S proučevanjem dinamike migracije glede na letne čase so dokazali, da je na vegetaciji največ ličink spomladi in jeseni, najmanj pa januarja in

avgusta. Travná ruša pa je prostor, ki daje invazijskim ličinkam kritje in zavetje, tako da lahko preživijo tudi več mesecev brez gostitelja.

Opravljenе raziskave v svetu in pri nas so dokazale, da je 90 % zajedavcev skupnih vsem prežvekovalcem, tako da v tistih loviščih, v katerih se na istem območju pase divjad in drobnica, zajedavci zagotovo prehajajo z vrste na vrsto, in ob večjih koncentracijah pomenijo resen zdravstveni problem. Pri rednih pregledih poginule divjadi na našem inštitutu že vrsto let ugotavljamo pri srnjadi kot vzrok pogina močne okužbe s *Haemonchus contortus*, želodčno-črevesnim helmintom, ki se prehranjuje s krvjo. Poginula srnjad je zaznavno slabokrvna, shirana in driskava. Ob raztelesbi najdemo v eni živali tudi 10 000 in več zajedavcev. Pri tako visokem številu pa zajedavci v desetih dneh odvzamejo gostitelju do 1,5 litra krvi. *Spremembe, ki jih opazimo pri poginuli slabokrvni srnjadi, so perakutne, akutne in kronične.* Epizootiološke razlage za akutno in perakutno obliko temeljijo na možnosti za zelo velike dnevne količine invazijskih ličink *Haemonchus contortus*, pri katerih samica izleže na dan 5000 do 10 000 jajčec. Pri invazijah z 10 000 *haemonhusi* lahko domnevamo, da posamezna invadirana žival obremeni podlago s 30 000 000 jajčeci na dan.

V epizootiološkem pogledu je pomembna tudi ugotovitev, da smo pri poginuli srnjadi že februarja in marca ugotavljali dokaj visok odstotek juvenilnih (mladih) oblik zajedavca. To priča o izraženi spomladanski aktivnosti omenjenega zajedavca, obenem pa si takšno izraženo razlagamo z izčrpanostjo živali proti koncu zime, z gravidnostjo in hitro rastjo plodu pri srnah (za katere je značilna t. i. embriotenija, ki traja 4,5 meseca) ter z zmanjšano odpornostjo živali tudi zaradi invazij z drugimi zajedavci (dlakojadi, razni pljučni zajedavci, nosni zolj). Zelo verjetno je zmanjšana sluznica sirišnika in tankega črevesja zaradi skromne zimske prehrane in lakote še dodatno obremenjena s številnimi t. i. hipobio-

Oesophagostomum venulosum (ustni in vratni del)

Foto: J. Brglez

tičnimi ličinkami *Haemonchus contortus*.

Nobenega dvoma ni, da so pašne površine v zgodnjem spomladanskem času najprej dostopne srnjadi, šele nato drobnici. Ker pa so tako jajčeca kot invazijske ličinke zajedavca zelo odporne proti nizkim temperaturam, so zožena in omejena zimska stanišča srnjadi še posebej obremenjena z velikim številom ličink in so zato nevarna za ekspozicijo za invazijo tako srnjadi kot drobnice. Jasno je, da se s povečanjem števila živali stopnjuje tudi stopnja invadiranosti.

Zelo verjetno je, da je srednje stara srnjad zaradi imunoloških reakcij odpornejša proti ponavljajočim se invazijam z ličinkami *Haemonchus contortus*. V tem primeru govorimo tudi o fenomenu samoozdravitve, ki je znan in opisan pri drugih vrstah helmintov, ki zajedajo pri domačih živalih. Vendar pa ta fenomen deluje samo takrat, ko je število dnevnih odmerkov invazijskih ličink nižje, kar pa je v tesni zvezi s številom okuženih živali.

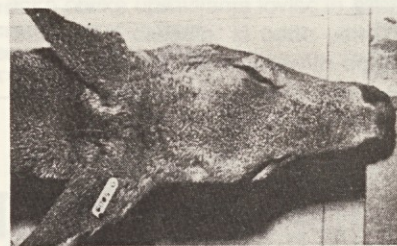
Pričakujemo, da se bodo ti problemi v Sloveniji v prihodnosti še stopnjevali, saj predvidevamo v načrtih do leta 2000 pašo za okoli 150 000 domačih živalih.

Preventivni ukrepi

Da bi probleme v zvezi z zajedavskimi invazijami pri divjadi in drobnici omilili oziroma preprečili, je treba vsekakor najprej poskrbeti za sistematično dehelmintizacijo pašnih domačih živali. Po drugi strani pa je dolžnost lovcev, da ne dovolijo prenamnožitve posameznih vrst divjadi, ker to neizogibno

privede do težkih problemov med samo divjadjo – ki se kaže v nižanju telesnih tež, zmanjšani reprodukciji, padcu kvalitete itd. – kakor tudi do neusklajenih odnosov znotraj sorodnih panog, kot so kmetijstvo, gozdarstvo in lovstvo.

Pri organiziranem pašništvu je treba upoštevati dejstvo, da je na istem prostoru tudi divjad in da vnos zanje tuje vrste sproži številne ekološke in zdravstvene probleme, ki jih je ob upoštevanju epizootoloških zakonitosti v določeni meri mogoče vsaj omiliti, če že ne povsem odpraviti.

Značka in klešče Dalton, ki so primerne za markiranje srnjadi

Prvi vmesni rezultati označevanja srnjadi na Spodnjem Avstrijskem

V letih 1980–1984 so v sedmih okrajih Spodnje Avstrije zaznamovali (markirali) skupno 1904 glav mladičev srnjadi z ušesnimi značkami. Doslej so od označene srnjadi odstrelili 2,5 % živali, 4,7 % živali pa je bilo prijavljenih kot poginulih. Tako so organizatorjem označevanja od vseh zaznamovanih mladičev prijavili samo 7,2 %.

Leta 1984 so zaznamovali precej več srnjačkov (456 živali) kot prejšnja leta. Najmanj so jih zaznamovali leta 1983, zdaj pa se število označenih živali znova dviga.

Vmesni rezultati označevanja srnjadi že kažejo zanimive razvojne težnje, čeprav dokončnih podatkov še ni, saj je še premalo obdelanega materiala (od 1904 živali so dobili prijave le za 137 glav). In kaj so doslej ugotovili?

Spol in starost prijavljene označene srnjadi

Med označeno srnjadjo, ki so jo prijavili organizatorjem označevanja, prevladuje srnjad moškega spola (61 %), medtem ko je ženskega spola samo 39 %. Maksimalna starost označenih živali lahko znaša le štiri leta, ker so prve mladiče označili leta 1980. Ker se lovci nekako izogibajo odstreljevanja označenih živali, kar pa se nikakor ne bi bilo treba, je odstreljenih samo 6 % prijavljenih označenih tri- do štiriletnih glav srnjadi (5 srnjačkov in 3 srne). Večina prijavljenih živali so srnjački, ki so jih našli mrtve že isto leto, ko so bili označeni, ali pa so bili odstreljeni (58 %). Visok delež srnjačkov je nujno treba upoštevati pri podajanju naslednjih rezultatov.

Pri ženskem spolu je delež srnic višji kot srnjačkov pri srnjakih, in to zato, ker se začne srnjake v večjem številu loviti šele, ko dopolnijo eno leto (kot lanščake), medtem ko se pri srnah močno posega že v razred mladičev, torej med srnice.

Vzroki smrti

Od označene prijavljene srnjadi so odstrelili samo 35 %, 65 % živali pa je poginilo. Med

poginulimi živalmi je bilo 13 % izgub mladičev zaradi košnje, 20 % izgub je zahteval cestni promet, kar 32 % živali pa je poginilo zaradi raznih drugih naravnih vzrokov.

Pri raziskovanju vzrokov smrti in glede na starost poginulih živali so dobili sliko, kot jo prikazuje spodnja preglednica.

V razredu mladičev je poginilo kar 78 % živali, tako da je v tem razredu ta delež najvišji. Izgube so velike predvsem zaradi košnje pa tudi zaradi drugih vzrokov, razmeroma malo pa je izgub zaradi prometa.

Vendar je odstotek poginulih živali v precejšnji meri tako visok tudi zato, ker je odstrel označenih mladičev dokaj skromen in bi bil pri močnejšem odstrelu manjši. Po drugi strani pa je treba upoštevati tudi dej-

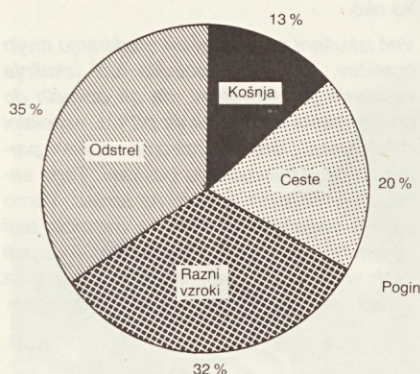
Prijavljena označena srnjad

Starost	Odstrel		Pogin		Število	
	(glav)	(%)	(glav)	(%)	(glav)	(%)
mladiči	18	22,5	62	77,5	80	100
enoletni	19	57,6	14	42,4	33	100
dveletni	8	50,0	8	50,0	16	100
triletni	2	33,3	4	66,7	6	100
štiriletni	1	50,0	1	50,0	2	100
Skupaj	48	35,0	89	65,0	137	100

Izgube srnjadi

Starost	Pri košnji		Na cesti		Ostale izg.		Število	
	(glav)	(%)	(glav)	(%)	(glav)	(%)	(glav)	(%)
mladiči	18	29,0	10	16,0	34	55,0	62	100
enoletni	–	–	9	64,0	5	36,0	14	100
dveletni	–	–	6	75,0	2	25,0	8	100
triletni	–	–	1	25,0	3	75,0	4	100
štiriletni	–	–	1	100,0	–	–	1	100
Število	18	20,0	27	30,0	44	50,0	89	100

Vzroki smrti

Razdelitev vzrokov smrti pri 137 glavah do sedaj prijavljene srnjadi v odstotkih

stvo, da se najde samo majhen del poginule divjadi.

Izgube zaradi cestnega prometa so največje pri eno- in dveletni srnjadi (31 % prijavljene srnjadi te starosti).

Oddaljenost od kraja označevanja

Do zdaj so ugotovili razdaljo (zračno) med krajem, kjer so živali označili, in krajem, kjer so jih uplenili oziroma našli poginule, le pri 54 živalih. Največjo razdaljo – približno 32 km – so ugotovili pri nekem enoletnem uplenjenem srnjaku. Poginula enoletnega in triletnega srnjaka so našli 25 km od kraja, kjer sta bila označena (vzroka smrti niso ugotovili). Pri srnjadi ženskega spola je znašala največja oddaljenost od kraja označevanja približno 8 km (vodeča srna). Na splošno pa so našli 64 % srnjadi moškega in 80 % srnjadi ženskega spola znotraj 500 m velikega območja od kraja označevanja. Seveda so te razdalje vsekakor odvisne tudi od velikega deleža mladičev, ki so jih kot označeno srnjado prijavili organizatorjem označevanja. Na majhno razdaljo pri srnjadi ženskega spola pa vpliva tudi močnejši odstrel mladičev ženskega spola. Če bi bil delež starejše srnjadi večji, bi bila verjetno večja tudi srednja razdalja od kraja označe-

vanja. Zaenkrat znaša srednja razdalja od kraja označevanja za srnjad, ki so jo preiskali, 2,4 km; če gledamo po spolu, pa je ta razdalja za moško srnjad 3,9 km in za žensko 1 km. (Mladiče, ki postanejo žrtve košnje, najdemo največkrat v neposredni bližini kraja označevanja).

Cilji raziskave srnjadi z označevanjem

- ugotavljanje ustreznosti določevalne metode za ugotavljanje starosti po obrabi zobovja (možne meje napak, pokrajinske razlike v obrabi itd.),
- zvestoba določenemu kraju in selitve (migracije) srnjadi,
- dinamika populacijske soodvisnosti (stopnja umrljivosti, izgube mladičev, deleži pogina itd.),
- določanje spolnega razmerja pri mladičih (spolno razmerje pri mladičih lahko iz deloma še nepoznatih vzrokov precej odstopa od razmerja 1 : 1).

S ponovnimi opazovanji označenih živali pri izvajanju lova lahko dobimo dober pregled nad razvojem srnjadi, značilnim za določeno območje (telesni videz in vedenje živali glede na starost, razvoj rogovja srnjakov, delež mladičev itd.), in nad življenjskim prostorom posameznih živali v različnih letnih časih.

Organizatorji označevanja poleg drugih navodil za prijavljanje najdene oziroma poginule (oziroma odstreljene) označene srnjadi v zadnjem delu zapisa poudarjajo naslednje: *kaka posebna zaščita označene srnjadi razen po splošnih navodilih (smernicah) za odstrel, ni zaželena*. Pri srnjadi kategorije (razreda) I. (starost nad 5 let) naj bi se

označene živali po možnosti čimprej odstrelile.

V tem prispevku o označevanju srnjadi na Spodnjem Avstrijskem pa nisem nikjer zasledil kakih podatkov o tem, kako srnjad reagira na označevanje mladičev, posebno če vemo, da so značke večkrat obarvane zelo živo. Barva značk se menjava tudi po letih, tako da lahko po njihovi barvi že z dvogledom takoj spoznamo, koliko je stara označena žival.

V isti številki Hubertusa (štev. 5/85) pa sem zasledil krajši zapis nekega lovovodje pod naslovom »Kjer ima človek svojo roko v igri z naravo«. Devetnajstega maja 1984 je v njihovem lovišču blizu češke meje neki lovec označil enega izmed dveh srnjih mladičev. Lovec je nato splezal na visoko prežo, oddaljeno nekako 120 m od kraja, kjer je označil mladiča, od koder je imel zelo lep razgled. Po približno eni uri je prišla k mladičema srna-mati. Najprej je ovohala neoznačenega mladiča. Ko je nato hotela ovohati mladiča s svetlo modro značko, je skočila nazaj, se nato z dvignjenimi sprednjimi nogami grozeče približala mladiču, živčno skakala sem in tja in se nazadnje oddaljila. Ko sta mladiča začela pivkati, se je srna spet vrnila, vendar je bila videti še bolj razburjena. Vedla se je tako kot prej. Naposled je srna obvohala tudi označenega mladiča in dokončno zbežala čez mejo (na Češko). Še isti večer je lovec ves razburjen pripovedoval o tem dogodku lovovodji in zmenila sta se, da naslednje jutro obiščeta to območje. Ko sta prišla tja, sta ugotovila, da leži označeni mladič sam in zapuščen na travniku. Ko je šel pozneje lovovodja ponovno na ogled, je bil mladič že mrtev. Lovovodja v svojem zapisu pravi, da so v osmih do desetih letih zaznamovali okrog

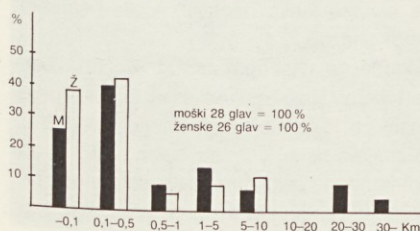
Markiranje srnjaka v GL LZS »Ljubljanski vrh«

Foto B. Krže

Razdalja med krajem, kjer so živali označili in krajem, kjer so jih uplenili oz. našli poginule pri 45 glavah prijavljene srnjadi

Oddaljenost od kraja označevanja

80 mladičev. Po kakih osmih do štirinajstih dneh pa so označene mladiče večkrat našli mrtve. Uplenili so samo enega petletnega srnjaka in našli eno povoženo starejšo srno, ki sta imela v uhlju značko. Zato zdaj razmišljajo, ali bi v prihodnje še »bremenili« mlado srnjad s svetlečimi se tujki, ali ne, saj take mladiče srna zavrže in so tako obsojeni na smrt.

Kakor lahko razberemo iz tega zapisa, ima označevanje divjadi tudi svoje negativne strani. Vsekakor kaže, da se bodo mnogi odpovedali dolgotrajnemu in množičnemu označevanju divjadi.

Kar zadeva raziskovanje srnjadi, pa po drugi strani vidimo, da so prav z označevanjem srnjadi prišli do zanimivih podatkov o življenju in premikih srnjadi, tako da uspehi raziskav vsekakor opravičujejo izgubo nekaj mladičev.

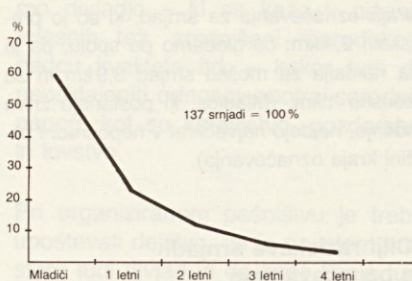
Po »Erste Zwischenergebnisse der niederösterreichischen Rehwildmarkierung«, St. Hubertus 5/85 – prevedel in priredil

Mirko Lamprecht

Pripis

Raziskovalne naloge o divjadi, ki potekajo z označevanjem (markiranjem) divjadi in spremljanjem ter opazanjem te divjadi v prosti naravi, so, še posebej pri srnjadi, potrdile vrsto novih ugotovitev, ki so često povsem nasprotno dosedanemu poznavanju.

Starostna razdelitev

Starostna razdelitev prijavljene srnjadi v odstotkih

Nedvomno ima tu opisani način, ki izhaja zgolj iz markiranja mladičev srnjadi, svoje dobre pa tudi slabe strani.

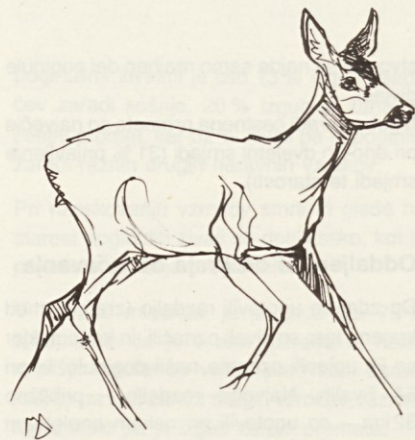
V razmišljanju o možnih posledicah markiranja mladičev srnjadi, ki naj bi jih srna kasneje tudi zavrgla, se bolj nagibam k temu, da srna mladiča ne sprejme, če se je ta navzel vonja po človeku. Taka reakcija naj bi bila značilna predvsem za mlajše, neizkušene srne. Ker je markiranje tudi manjša fizična poškodba, saj zlasti, če pri tem poškodujemo pomembnejšo žilo, pride do krvavitve, je tudi to eden od možnih vzrokov za opisano ravnanje srne.

Čeprav iz omenjenega prispevka ni mogoče ugotoviti, kakšne značke uporabljajo, sklepam, da gre za plastične ušesne značke intenzivnih, živih barv. Možnost, da srnjad moti barva značk, je manjša, saj ima ta divjad slab vid, nekatere barve pa omejeno

(pogojno) ločuje in veliko slabše kot človeško oko.

Več izkušenj sem zbral pri markiranju divjih prašičev, kjer se je potrdila tudi izkušnja nekaterih raziskovalcev, da pri ozimcih do pozne jeseni mati – svinja pri t. i. »socialni negi telesa«, značke oziroma »tujke« preprosto odgrizne oziroma odstrani. Tega seveda ne moremo razširiti na srnjad. Vemo pa, da vodečo srno tujki na mladičih tudi vznemirjajo in motijo. Pri markiranju divjadi vseh vrst moramo računati z možnostjo, da zaradi infekcije značke lahko tudi izpadejo.

K. B.

ODMEVI

Neznanje, omadeževano s krvjo

Film Svoboda režiserja Milorada Baića, ki sta ga prikazali zagrebška in ljubljanska televizija, je vznemiril lovce in izzval nešteto komentarjev. Film so predvajali 30. junija, in sicer v času, ko sedi pred televizijskimi zasloni največ gledalcev, ob 21. uri.

Film obravnava lov in vedenje lovcev na njim nelasten in zanje nečasten način. Kaj je nameraval avtor povedati s tem filmom, ne vemo, zlasti ne, če poznamo izvirni naslov filma – Svoboda.

Toda če že ne moremo prodreti v sporočilo filma, pa lahko spregovorimo o njem iz zornega kota, iz katerega vidimo lov in lovsko vedenje mi, lovci. Brez pomislekov lahko rečemo, da je avtor filma s svojim pristopom k opisovanju lova tisti večer osupnil in zgrozil televizijske gledalce. Pri tem naj pripomnimo, da so se tudi v Ljubljani pojavili v dnevnem časopisju komentariji bralcev (gledalcev) in seveda lovcev, ki so

s svojim delom v lovski organizaciji storili že toliko, da si upravičeno ne dovolijo določenih prizorov posploševati in jih celo lažno prikazovati (op. urednika). Dopolnimo tega bralca in poskušajmo priti do avtorjevega osnovnega znanja o samem lovu, ker že ne moremo spoznati njegove namere.

Film prikazuje lov na fazane, vendar tako nestrokovno, da se sprašujemo, kdo sploh lahko dovoli snemanje takega filma. Fazane ubijajo; kakor pade komu na um in kakor kdo more, resda samo s puško, medtem ko jih psi, pomočniki lovcev, trgajo in kosajo, da je vse skupaj podobno rimski areni, v kateri so zveri trgale gladiatorje. To seveda ni nič čudnega, saj avtor ne ve, da lovci lovijo v vrsti, in da je med njimi določen razmak, torej ne streljajo iz strelske formacije. Prav tako avtor ne ve, da je na lovu z zakonom prepovedano uporabljati avtomatsko orožje, pa zato ti njegovi »igralci« pred

kamero polnijo puško s štirimi naboji, čeprav je takšno lovsko puško dovoljeno nabiti samo z dvema.

V tem filmu pa ne vidimo samo popolnega nepoznavanja lovskih običajev in načinov lova, ampak tudi popolno nepoznavanje narave. Da bi avtor kar najbolj očrnil lik lovca in gledalcem prikazal surovost lova, je uporabil kader, v katerem lovec s škornjem tepta fazanje gnezdo. Vsi vemo, da se fazani lovijo oktobra, novembra in decembra, ne vemo pa – in tega ne ve niti narava – katere ptice naj bi gnezdile v teh mesecih, da bi tako lahko nepazljiv lovčev škorenj uničil gnezdo.

Podobno je avtor uporabil tudi zvočno kuliso in tako v filmu nekajkrat slišimo kukanje kukavice, ki se v tem času pri nas ne oglašajo. In zdaj še nekaj o umetniškem vtisu.

Zdi se, da je avtor filma želel dati poudarek ubijanju, vendar je v svojem filmskem izrazu

prekosil najbolj poznane filme strahu in groze. Težko da smo v kakem filmu videli toliko krvi, trzanja smrtno ranjenih živali, razpadlih trupel, resda divjadi, zlasti pa ne v filmu, ki traja le 15 minut.

In še nekaj. Vsakomur, ki je enkrat pogledal, pa čeprav samo amatersko, skozi objektiv snemalne kamere, je jasno, da kamera vidi zdaleč manj kot človeško oko. Da bi se režiser izognil tej njeni pomanjkljivosti, se je zvito domislil, kako rešiti ta problem – pred kamero, je nekdo metal umirajoče fazane, da bi tako gledalcu prikazal množičen pomor. Vse to nas je spomnilo pozabljenega režiserja Gualtieria Jacopettija, ki se je pred dvajsetimi leti dvignil v sam vrh svetovne kinematografije z dokumentarnim filmom *Pasje življenje*. Ta režiser ne bi utonil v pozabo, če ne bi poskušal nekaj podobnega. Med snemanjem svojega novega dokumentarca v tistih letih, ko se je v Kongu nerazumno ubijalo in ko se je narod bojeval za svobodo, mu je uspelo zadržati neke umore, vendar samo iz razloga, da bi pripravil svoje zaslone in objektivne. Ko se je to razvedelo, ga je obsodila vsa svetovna javnost, njegovo, do takrat nedvomno vrhunsko delo, pa je dobilo neizbrisen madež, zaradi katerega je postala vprašljiva avtentičnost vsega njegovega ustvarjanja.

Režiser M. Bajić ni nikoli doživel svetovne slave, pa mu tak film tudi ne more škoditi. Vendar pa bi morali bolj pazljivo delati uredniki na televiziji, ki sprejemajo take scenarije

in dovoljujejo predvajanje na malem zaslonu, za katerega vemo, da je do danes najmočnejša medijska iznajdba. Škoda zaradi tega filma bo tako ali tako imel samo lovski ugled in lovstvo v celoti.

Ante Šojat

Po Lovačkem vjesniku, XCIII., 9/1985

Ali lovci res morimo?

Med ljudmi je razširjeno mnenje, da lovci brezsrčno ubijamo nedolžne živali. Vendar so med nami le redki »lovci«, ki to res počno. Prav tako so med ljudmi redki tisti, ki vsaj okvirno razumejo lovstvo in vedo, za kaj pri njem gre.

Na naši televiziji se je zvrstilo že nekaj oddaj o lovcih in lovstvu, ki nam res niso bile v čast. Spomnimo se oddaje, ki je prikazovala, kako se lovci med seboj streljamo. Na to oddajo so letele številne kritike (eno takšnih smo pred kratkim brali tudi v *Lovcu*).

Povod za pisanje pisma uredništvu *Lovca* pa mi je dal prikaz kratkometražnega filma o lovu ali bolje rečeno o masakru fazanov, ki ga je RTV Ljubljana uvrstila na spored v nedeljo, 30. junija 1985, ob 21. uri na ljubljanskem I. programu. Ta film v sporedu ni bil najavljen.

Vsi pred zasloni smo videli »ne boj – mesarsko klanje«. Strelci so streljali vseppek, nekateri celo iz avtomatskega orožja. Ti strelci – lovci jim prav gotovo ne moremo

reči – so fazane še na pol žive obešali na zanke, tako da so umirali bolj zaradi zadušitve kot zaradi šiber. Zelo me je pretresel prizor, ko je umirajoči fazan, ki mu je iz glave tekel droben curek krvi, počasi sklonil glavo in »ugasnil«. Sprašujem se, ali takšni prizori res spadajo na televizijo? Veliko fazanov je ostalo na njivah in njihova trupla so tam žalostno razpadala, saj se strelcem ni zdelo vredno, da bi jih pobrali. Videti je bilo, kot da so si nad živalmi le potešili svoje strelske strasti. Na koncu lova so del uplenje divjadi dobesedno zmetali na kup, kot drva. O kakem pozdravu lovini se nobenemu še sanjalo ni. Ob filmu ni bilo nobenega komentarja, ki bi pojasnil to početje. Morda je celo sreča, da ga ni bilo! Opisal sem samo tiste prizore, ki so najbolj bodli v oči, lahko pa bi jih z grozo in žalostjo obenem opisoval še in še...

Mislím, da je bilo edino sporočilo tega filma prikazati lovstvo in lovce v nečastni luči in lovce do skrajnosti ponižati. Po takih oddajah si ljudje-nelovci prav gotovo ne morejo ustvariti pravilne predstave o tem, kaj je lov v pravem pomenu besede in kakšno je sploh poslanstvo naše lovske organizacije. Če govorim ne le kot mlad lovec, ampak tudi kot gledalec, si v prihodnje takšnih in podobnih oddaj vsekakor ne želim več. Zanima pa me, kako so odgovorni in prizadeti ukrepali po ogledu tega filma? Kako dolgo nas bo lovce televizija še prikazovala škodoželjno in v nepravi, lažni luči pomagala raznim častihlepnim režiserjem udrihati po nas in narobe prikazovati delo lovske organizacije in lovske etiko, ki je vsaj pri pretežni večini našega članstva globoko zakoreninjena in jo skušamo ne le negovati, ampak dvigati na še višjo raven. Če lov že predstavljajo ljudem, ga je treba predstaviti takšnega, kakršen v resnici je! Izhajam iz sredogorskega lovišča, zato lova na malo divjad (ne fazane) ne poznam tako dobro, kljub temu pa sem trdno prepričan, da takega lova, kakršnega je prikazal film, v Sloveniji ni nikoli bilo. Film me je dobesedno pretresel, saj je prikazoval prav nasprotno od tistega, kar so mi kot mladoletnemu lovcu vbijali v glavo moji lovski učitelji...

S. P. LD Orlica

28

LOVCI OBIŠČITE MEDNARODNO RAZSTAVO PSOV

CACIB

FCI

CAC – YU

JKS

1. dan razstava lovskih psov

LJUBLJANA, 19. in 20. X. 1985
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Srečanja

Tone Komat

Gozd začenja živeti svoje jutranje življenje. Trkljajoče kamenje in pokanje suhljadi pod nogami me preusmerijo na mahovnata tla. Stopam med bujno podrastjo. Mehko obuvalo blaži vsak šum. Na lovu za jelenom sem, lovim vsak vzdih vetra, dah me ne sme izdati. To je moje najmočnejše orožje.

Napeto poslušam, oko skuša predreti temni zastor. Privzdignem nahrbtnik, ker mi kovinska sponka udarja ob kopito puške. Vedno več gole skale sili na površje. Bližam se grebenu Kamenice.

Res, pravo ime. Kako je ljudska modrost v enem samem imenu združila vso to gmoto skalovja, preproge mahu, redke šope zeli in zelene otoke mladja! Mrzel veter me ovija v megleni plašč, katerega jeziki segajo med okolna drevesa. Previdno ubiram korake, pogrešam ptičji ščebet, pesmi zgodnjega poletja. Na robu kamnitega vrha obstanem. Veter spreminja smer, bliža se čas sončnega vzhoda. Krošnje dreves dobivajo vedno jasnejše obrise. Zavijem v levo in previdno prečim gmoto podrtih debel. Daleč spodaj iz doline, nekje globoko v Malem gozdu, se oglasi jelen. Mogočen glas, nenavadna mešanica glasu gonečega se bika, simbola falične spolnosti, in rjojenje leva, prispodobne moči in nepremagljivosti, zamolklo doni, odgovori mu drugi, povzame tretji. Sprelete me čudni občutki, nekje globoko v meni se prelomi, kot odjek in trenutno čutenje tiste prabiti človeka, rojenega v nedrjih teh veličastnih gozdov. Reinkarnacija iz davnine, genetična dediščina človeka-lovca.

Zavem se je kot drgetanja, kot pripravljenosti na spopad. Toda v mojih rokah ne tiči kopje, oprijel sem se cevi puške.

Hladna kovina me strese, privid izgine, z grenkim nasmehom nadaljujem pot. Spuščam se nizdol; jelen se še vedno oglašja. Tokrat zaman pričakujem izziv tekmecev. Ob globoki kaluži opazim sveže stopinje, povaljano blato in okleščeno smrečje, tla so široko razkopana; torej si tudi tu dokazoval svojo moč, kralj naših gozdov. Glej, volčji iztrebek leži na trdini! Spran od dežja, odtisi nog so blede, dolgo je že, kar je hodil tod.

Še se živo spominjam tistega najinega prvega srečanja. Bilo je globoko v krimskih gozdovih. Leto se je prevešalo v svoj konec. Snežno pokrajino, pokrito z nepredirno meglo, bičajo sunki vetra. Že pet ur gazim globok sneg, za gamsi grem. Toda moje poti ne seka nobena gamsja sled. Le kje tičijo? Udarci vetra stresajo sneg raz mogočnih hoj. Ves snežen sem, prh mi sili v oči, ušesa, za vrat, s premrlimi rokami oklepam puško. Utrujenost mi leze v noge. Počasi se vračam po svojih sledovih v snegu. Med bučanjem vetra me pretrese nenavaden glas, dolg zavijajoč krik v snežni puščavi. Veter igra čudne melodije, pomislim. Misli mi preglase sile narave. Kako daleč je še do doline? Zagrizem se v sneg, zaledenela skorja mi poka pod nogami. Med meglo bolj slutim kot vidim obrise Župance. Zaidem med mlado smrečje, z roko otiram sneg z vej pred seboj. Spodaj se razteza dobro mi znana senožet, zagrnjena v meglo. Veter mi lepi sren na obraz, s premrlimi rokami privzdignem daljnogled in tipljem po spodnjem robu. Nekaj temnega, sivorjavega med zasneženim mladjem. Volk. Nepremično strmi v globel pod seboj. Kožuh mu je ves zasnežen. Dolga dlaka mu pokriva močan vrat, ki se izgublja v oplečju. Toda te njegove oči – rumenkast sijaj odseva iz njih. Kot kip stoji, tudi kratek rep se ne premakne. Naenkrat se zdrzne in v rahlem kasu preteče senožet. Za trenutek še postoji, potem pa izgine za robom. Odrevenel sem; aha, naposled sva se le srečala! Pot v dolino mi hitro mine, zaspim z občutkom neponovljivega doživetja.

Vzdrami me jelenov ruk, tokrat zelo blizu. V ozki dolinici natančno pod menoj se oglašja. Snamem nahrbtnik in ga odložim, pri zalazu je vsaka stvar odveč. Pozoren sem na smer vetra in na vsak korak. Brž ko se oglasi, napravim nekaj hitrih skokov naprej. Potem ga spet previdno in počasi zalezujem. Jelen se ne premika, še vedno se oglašja na istem mestu. Ne more biti dlje kot kakih dvesto korakov. Le zarašla grbina naju loči. Kakšen neki je? S tesnobo opazim, da je veter menjal smer. Ujamem ga in poskušam jelena obkrožiti. Če mi le uspe priti prek grebena, me ne bo dobil v nos.

Trenutki se vlečejo kot neskončnost. Ves uspeh lova je odvisen od teh nekaj minut. Posreči se mi priti na drugo stran grebena, takrat pa se oglašja še drugi jelen, spet pod menoj z vetrom. Izzvani z mogočnim rukom odgovori in se zapodi proti izzivalcu. Treskanje vejevja mi pove, da se slednji v teku umika pred močnejšim. Še enkrat zadoni glas zmagovalca, potem pa vse utihne. Neslišno se premaknem nekaj korakov do preseke in napeto prisluhnem. Takrat pa se jelen v dolgih skokih požene prek preseke in izgine med drevjem. Za trenutek še lahko opazim mogočno rogovje in silno telo, potem je lov končan. Vrnem se po nahrbtnik in se odpravim v dolino. Sonce že obliva gozd z zlato barvo. Lep dan bo danes.

Golo kamenje blede odseva med preprogami mahu, redko travo in zelenim mladjem. Kamenica. Stopinje negotovo iščejo oporo. Stopinje Človeka v Naravi.

Kozliča

Foto M. Hain, Diana

Streljanje in ne šport

Ernest Hemingway*

Drugo pismo iz Tanganjike
Esquire: junija 1934

LEVA lahko ubijete na dva načina. Lahko ga ustrelite iz avtomobila ali pa ga ustrelite ponoči ob bleščici s preže ali skrivališča v trnovi bomi, ali pa na slepo, ko pride po vabo, ki so jo nastavili strelci ali njih vodnik. (V Afriki pravijo turistom, ki hodijo na lov, strelci, da bi jih razlikovali od lovcev.) Po športni plati sta ti dve vrsti ubijanja levov na isti ravni kakor ribarjenje z dinamitom ali harpuniranje žagarice. Navzlic temu so mnogi, ki so odšli v Afriko, da bi kasneje veljali za lovce ali lovce na veliko divjad, streljali leve iz avtomobila in iz zasede. Planota Serengeti je največja levja dežela v današnji Afriki in avtomobilska vožnja po Serengetiju je postala priljubljeno potovanje. V starih časih, ko so na safariju pešačili, so bile razdalje med napajališči prevelike za lov in to je bila njihova rešitev. Potovanja divjadi, ki jih sprožijo ali omejujejo naključna in nepredvidena deževja in zatem sveža trava, so selitve na stotine milj in lahko se zgodi, da prevozite petinsedemdeset ali sto milj po rjavi, presušeni prašni pustinji, ne da bi videli divjad, nenadoma pa se znajdete pred zelenim obzorjem, ki je vse progasto in posejano s črnimi gnui, do koder vam sega pogled. Zaradi teh razdalj morate na lov v Serengetiju z avtomobilom, kajti taborišče je treba postaviti v bližini vode, od koder pešačite tudi pol dneva na lov po planoti.

* Pričujoča sestavka slovitega in svojevrsnega ameriškega pisatelja ERNESTA HEMINGWAYA smo ponatisnili iz knjige *MED LOVOM IN VOJNO*, ki je nekolikanj spremenjena izšla pri založbah Obzorja – Maribor in Borec. Prevedel jo je Francišek Mlakar. Slovenska javnost tega pisatelja pozna predvsem po njegovih najbolj znanih romanih: *Komu zvoní*, *Zbogom orožje*, *Starec in morje*. Za roman *Starec in morje* je dobil Nobelovo nagrado. V teh dveh literarnih poročilih, ki sta pred vami, se srečamo predvsem z Afriko avtorjevega časa, ki ga je med drugim vedno navdihovala za vredna književna dela.

Uredništvo

Lev, ki ste ga odkrili zjutraj, ko se je nažrl in zagledal človeka, ima le eno željo, umaknil bi se rad, ker želi mir. Lev je nenevaren, kadar ni ranjen, razen tedaj, kadar ga prese- netite tako blizu, da se prestraši, ali pa je pobil žival, ki je noče izpustiti.

Lev vas ne vidi, ako se mu približujete v avtomobilu. Njegove oči spoznavajo le obri- se predmeta in ker je iz avtomobila prepove- dano streljati, mu ta predmet nič ne pomeni. Odkar streljajo zebre in jih na vrvi vlečejo za avtomobilom kot vabo za leva, ki bi ga radi fotografirali, se mu avtomobil lahko zdi celo nekaj prijateljskega. In če se kdo skrije za avtomobil in strelja zakrit, tako da lev ne more niti spoznati, kaj ga napada, to ni le protizakonito, temveč pomeni tudi strahope- ten uboj ene od največjačnejših živali. Vzemimo, da se peljete po deželi in zagle- date nenadoma sto jardov od avtomobila leva in levinjo, na katera niste računali. Ležita pod trnovjem in za njima, spet sto jardov dalje, se razprostira visoka donga, suha, rečna struga, prepolna trstičja, deset milj daleč v ravnini, podnevi varno kritje za vse zveri, ki zasledujejo in lovijo črede.

Leva zagledate iz avtomobila; ogledate si samca in sklenete, da je primeren za od- strel. Leva še niste ustrelili, ker pa smete v Serengetiju ustreliti le dva leva, želite takš- nega s polno in čim temnejšo grivo. Beli lovec pravi mirno:

»Mislim, da bi ga zadel. Morda bomo videli še lepše, toda tole je prekleto dober lev.« Ozrete se k levu pod drevesom. Zdi se, da je zelo blizu, prav miren, in videti je zelo zelo velik in čudovito lep. Levinja se je zleknila v rumeno travo in opleta z repom po tleh.

»V redu,« pravi beli lovec.

Izstopite iz avtomobila s sedeža na tisti strani, ki je odmaknjena od leva, beli lovec pa izstopi na isti strani s sedeža za vami. »Rajši sedite,« pravi. Obadva sedeta in avto odpelje dalje. Če avto odpelje, se spremeni vaš odnos do leva, kakršnega ste imeli, ko ste gledali iz avtomobila.

In ko avto odpelje, zagledate levinjo, ki je vstala in stoji tako, da ne vidite več jasno leva.

»Ne vidim ga,« zašepetate. In ko to zinete, spoznate, da sta vas leva zagledala. Lev se obrne in odcaplja, ona pa stoji in divje opleta z repom.

»V dongo gre,« pravi beli lovec.

Vstanete, da bi streljali. Levinja se prav tedaj obrne. Lev obstane, zdaj se ozre. Vidite veliko glavo, ki se obrača s široko odprtim gobcem, veter mu mrši grivo. Na- merite na pleče, zamižite na eno oko, zbolj- šate lego, zadržite sapo in pritisnete. Strela ne slišite, toda v glavi vam zadoni kot pod gumijevko policista, ki lovi demonstranta. Lev leži v travi.

»Zadeli ste ga. Pazite na levinjo.«

Legla je in vas opazuje tako, da vidite njeno glavo, spuščena ušesa, in vsa dolga in rumena leži na tleh in opleta z repom gor in dol.

»Mislim, da bo prišla,« pravi beli lovec. »Če bo prišla, sedite in streljajte.«

»Naj streljam?« pravite.

»Ne. Morda pa ne bo prišla. Počakajte, dokler se ne bo začela bližati.«

Mirno stojite, gledate jo in poleg nje leži truplo velikega leva, in slednjič počasi vsta- ne, odide in izgine v dongi.

»V starih časih,« pravi beli lovec, »je veljalo pravilo, da je treba najprej ustreliti levinjo. Prekleto pametno pravilo.«

Oba odideta k levu, s pripravljenima puška- ma. Avtomobil se vrne in nosači pušk vaju spremljajo. Eden od njih vrže v leva kamen. Ne zgane se. Povesite puško in stopite tjakaj.

»Zadeli ste ga v vrat,« pravi beli lovec. »Prekleto dober strel.« Kri curlja skozi gosto grivo, v kateri mrgoli kameljih muh. Kamelje muhe se vam gnusijo.

»Bila je pač sreča,« porečete.

Ne omenite, da ste merili v pleče, in potem je nenadoma napetost mimo in ljudje vam stiskajo roko.

»Pametneje bo, če z enim očesom oprezate za staro gospo,« pravi beli lovec. »Nikar ne hodite predaleč v tisto smer.«

Ogledujete si mrtvega leva; njegovo široko glavo in temne šope njegove grive in podol- gastro, mirno, rumeno obarvano telo, mišice, ki se še premikajo in rahlo drhtijo pod kožo. Lepa je in vse drugo tudi – toda bil je čudovit, ko je še živel, in sramotno je, tako premišlujete, da je imel vse življenje kame- lje muhe.

Prav. Če že uporabljate avtomobil za lov na leve, je ta način najbolj športen. Če stojite na tleh in avto odpelje, je vse tako, kot je bilo poprej. Ako leva zgolj ranite, kamorkoli, kjer ni hudo nevarno, se zateče v varstvo donge in tedaj mu morate slediti. Na začetku je razmerje ana proti deset za vas, s pogo-

Tompsonova gazela je ena najmanjših in najpogostejših vrst gazel v vzhodni Afriki. Lovci jo cenijo zaradi lepih rogov, cenjene kože in okusnega mesa.

jem, da streljate skrbno in natančno in tudi veste, kam. Dokler vam ni treba streljati na leva med tekom, se bo težko kaj zgodilo. Če ga ranite in se skrijete in imate enake možnosti, morate za njim, da vas bo raztrgal ali da ga ubijete. Lev lahko še vedno preteče sto jardov v času, ki je prekratek za dva dobro merjena strela, in že je tukaj. Če ste ga zadeli s prvo kroglo, ga rana ne bo več pretresla in zdaj ga morate podreti do kraja, sicer se povrne.

Če v Serengetiju streljate, kot je treba in je avto odpeljal, brž ko ste izstopili, boste morali ob prvem strelu ukrepati, kajti levi se zganejo, ko zagledajo stoječega moškega. To pomeni, da bo lev ranjen in da bo morda napadel – razen če ste zelo dober strelec in če imate dosti sreče. Nikar naj vam ne tvežejo, in to nihče, da lov na velike leve s težko grivo – na katere so nekoč najverjetneje že streljali – zdaj ni več pravi lov. Izkušeni ste in veste, kako odnesete celo kožo, ki bo pomenila tako čudovito lovsko trofejo. Stopnjo nevarnosti odrejate sami. S svojo strelsko sposobnostjo jo lahko le zmanjšate ali odpravite, to je pravilo. Leva morate ustreliti stoje, spodobno, in ne smete dopuščati, da bi vas prehitel. Boljši lovec ste, če se vrnete iz Afrike brez leva, kot da ga ustrelite v varstvu avtomobila ali ponoči iz skrivališča, ko je oslepljen in ne vidi napadalca.

ZAPISKI O NEVARNI IGRI

Tretje pismo iz Tanganjike:
Esquire: julija 1934

MORÁLA lova na veliko divjad predvideva, da morate biti pripravljeni in se znati pristreljati iz težav, v katere ste se zastreljali. Kdor

prvikrat lovi v Afriki, je v spremstvu belega lovca, kot pravijo lovskim vodnikom, ki niso domačini. Zna svetovati in vam pomaga, kadar gre za zveri. Beli lovec je zavezan, da vas varuje, ne glede na težave, v katere ste zabredli, in nasvete belega lovca morate natančno upoštevati. Ako ste neumni, jo v najslabšem primeru izkupite, toda beli lovec, ki dovoli, da je njegov klient ranjen ali umre, je resno ogrozil ali izgubil svoj zaslužek. Ako torej beli lovec začenja gledati, kako tvegate, je to znamenje, da vam zaupa. Zaupanja ne smete zlorabiti, kajti prej kot zaslužek sleherni pravi moški tvega rajši vsak dan svoje življenje. To je tisto, česar amaterji nikoli ne razumejo pri profesionalcih.

V Afriki sta dva bela lovca, katerih klientom se nikoli ni nič zgodilo. Sicer jih je več, toda tema dvema se tudi osebno ni nič zgodilo, in takšnih skoraj ni. Drži, da je Philip Percival imel glavo umirajočega bivola tamkaj, kjer je zdaj že malce zajetnejši Percivalov trebuh, in barona von Blixna bi bili sloni vsaj dvakrat poteptali do smrti, če bi bilo šlo po pravici. Pomembno je le, da se ni nič zgodilo in da so njune stranke odšle z rekordnimi trofejami, z rekordnimi slonjimi okli in superlevi, leto za letom. Sta pač superlovca in superstrelca. (V teh zadnjih dveh stavkih je preveč »superjev«. Spremenite tole sami, dragi ljudje, videli boste, kako lahko opravite tole bolje kakor Papa. Hvala lepa, se smejete?)

Obadva skrivata svoje pravičnice sposobnosti za pridihom nervoznega neznanja. Tako se ograjujeta, to tudi varuje njun resnično veliki ponos spričo smrti in smrtnosti, od katere živita. (To je bilo že boljše. Bilo je ostrejšše. Ne preostro, pravite? Dobro. Zanesljivo imate prav.) Blix, ki klati fazane z ekspresno puško 450, pravi: »Uporabljam

dalnogled, kajti roka mi vedno drhti, vidite?« Ali pa napadajočega nosoroga zaustavi na razdalji deset korakov in se opraviči svojemu klientu, ki je puško že oddal dečku, ki nosi orožje, in že odhaja k taborišču: »Nosorogu vendar nisem mogel dovoliti, da bi šel dalje.«

(Vidite, takšnole Papa kar prepíše. Odkar ste začeli sami popravljati te priskutne stavke, v katerih je toliko »superjev« in tolikokrat »zelo lepo«, »zelo veliko«, kar prebirate kot jecljanje, ste ugotovili, da vas ne zanima njegov slog, temveč tema, o kateri piše. In zdaj lahko vsakdo začne in sam piše.)

Philip, ki prisega pri svoji .450 – edini ali vsaj najlažji stvari, kar jih lahko moški nosi, da bi zaustavil divjad, ki »prihaja« – skratka: Philip prisega, da je vse svoje leve, dokler je moral paziti le nase, odstrelil z manliheri .265. Opazoval sem ga, kako je – prav tako skrbno, previdno, oprezno v postopku kot Saleri ali Marcial Lalande ali eden izmed drugih starih mojstrov umetnosti, ko ne izpušči priložnosti, pa lahko kakor šolar pred velikimi počitnicami – odšel v goščavo. Vse zanesljive ali razumne metode se niso obnesle ali jih ni bilo moč uporabiti. Edini izhod je bil, da odide tjakaj, in odšel sem z njim, kot v starih časih, preden je šlo za varnost klienta. (Oprostite mi morate, Mr. P., in uvideti, da pišem tole za denar. Za denar počnemo vendar marsikaj. Vsi pijemo svoj whisky, mar ne?)

Mnogi ljudje sami sploh ne streljajo radi, želijo le, da bi streljali nevarne živali. Ti ljudje opravijo – njihovo mnenje sploh ni pomembno – v življenju le po en safari in njihov beli lovec strelja tedaj prav toliko kot klienti ali še več. Svoje sposobnosti v obče vanju z bivoli, leopardi, nosorogi, sloni in levi lahko najbolj natančno zasledujete, če pišete knjigo o slehernem strelu, ki ga sproži vaš beli lovec med safarijem. (Ustrelili ste dvakrat, Mr. P. Popravite me, prosim, če sem v zmoti. Enkrat na leopardjo samico, ko se je vračala, in zadeli ste jo, da se je prekopicnila kakor kunec – drugič, ko smo prestregli bivole na jasi in smo dva že podrli, ko je tretji s štirimi krogli v telesu oddirjal, v galopu, ves izklesan iz enega kosa, črn, prašen, tilnik in grba, in rogovij temnejši, glavo je mirno držal med galopiranjem, in pomislili ste, da bo še zmogel do grmovja, in zaradi tega ste streljali in galopiranje se je sprelilo v klecjanja, na nos.)

Iz takšnih razlogov se Philipu Percivalu zdijo leopardi nevarnejši od levov. Skoraj vedno pridejo nepričakovano in prav tedaj, kadar zalezujete impalo ali samca. Običajno morate med streljanjem slediti in to pomeni, da ga boste le zadeli in ne ubili. Ranjeni leopardi vas napadejo v devetih od desetih primerov in pri tem so tako nagli, da jih s puško nihče ne more zanesljivo ustaviti. Borijo se s prednjimi in zadnjimi kremplji, kadar se zapodijo, in lotijo se vašega obra-

za, tako da so v nevarnosti oči, medtem ko se levi lotijo vaših rok, ramen ali stegen in udarjajo ter tudi grizejo. Leoparda ustavite najzanesljiveje s šibrovko, streljati pa ne smete, dokler se ne približa na deset korakov. Na to razdaljo ne igra kaliber nobene vloge. Ptičje šibre so še vedno učinkovitejše kakor kroglice za srnjad, kajti pršijo gosteje, gre pa le za to, da napravite luknjo. *(Mr. P. je nekoč zadel enega od njih v glavo z nabojem številka sedem in leopard ga je napadel naravnost, z razdalje petnajstih korakov. Zdelo se je, kot da sploh ni vedel, da je mrtev. Slednjič se je spotaknil ob travno bilko ali nekaj podobnega.)*

Meni osebno, toda tukaj govorim iz izkušnje, ki je še majhna, se zdijo bivoli manj nevarni kot levi in leopardi, in ustrelil sem štiri. Dvakrat sem opazoval leve, ki so trgali gnuja. To je zelo redko. Philip Percival je v vsem svojem lovskem času le enkrat videl leva, ki je moril. Na safariju je bil z g. Prenticem Grayem, ki je o tem poročal. Prizor neverjetno naglega, gladkega skoka, v katerem je levinja preskočila razdaljo, ki je bila med njo in dirjačo, čeprav ne hitrejšo antilopo, mi je zbudil slutnjo, kako napada lev, ki je le rahlo zadet in ga ne morete ustaviti, dokler še prihaja. Bivoli pa so se mi, nasprotno, zdeli neverjetno počasni v primerjavi s španskimi biki in ne vidim, zakaj moški, ki zna obstati, ne bi mogel odpihniti tudi polovice bivolje lobanje. Puška mora biti prava in počakati mora, dokler se ne približa, in mirno mora zadeti. Seveda je obstreljen bivol na ozki stezi v goščavi ali tudi v trstičju nevaren, toda tam gre prej za okoliščine kot za žival. V istih okoliščinah bi bil lev še nevarnejši. Na odprtem pa so levi in leopardi vsekakor stokrat nevarnejši. Bivol je maščevalen in premore pogum in neverjetno sposobnost, da sprejema kazni, toda v areni bi se zdel prej podoben cisterni z vodo med odmorom, ko škropi pesek, ne pa borilnemu biku z lahkimi parklji in napadi iz naglih obratov. Bivol seveda ni stepna žival, sprejeti ga pač morate, kjer ga najdete, in mu slediti, kamor hoče, in izbira si grde luknje. Toda to je šlo za to, da bi raziskali njegovo dejansko nevarnost na podobnem zemljišču, ne v posebnih okoliščinah, v katerih imate z njim opravka. *(In zdaj nobenega šepetanja več. Veseli boste. Rajši bom napisal pismo g. P. Scenarijske pripombe sem dodal med vožnjo domov na parniku. G. P. mi manjka.)*

Nosorog je v mojih očeh prej domišljija, vendar ponavljam, da so moje izkušnje omejene. Polega tega: morda je to slaba domišljija, toda njegove strahotno slabe oči dajejo lovcu takšno prednost, da gola gmota nosoroga, resnično presenetljiva hitrost in včasih idiotska napadalnost ne izravnajo te pomanjkljivosti, razen tedaj, če mu pomore zemljišče. Na to velja vselej računati, kajti nosorogi ljubijo presenečenja v zaraslih glo-

belih in stezah, ki jih utrejo skozi neizmerno visoko travo in goščavo. Tukaj so tako nevarni kakor lokomotiva, ki ima rogove in je zdaj radovedna, in tukaj so tudi zelo hitri. Hitrost nosorogov se mi zdi večja od bivolje. Navzlic temu se mi v bistvu zdijo podobni slabi šali, ki ji je narava nasadila rog, preden jo je izpustila. Sicer pa Kitajci plačujejo visoke cene za rogove. Zmeljejo jih v prah in uživajo kot afrodiziak. Lovci bele ali črne polti so z zasledovanjem splašili nosoroge, njihovo obnašanje je postalo skrivnostno, in pregnali so jih iz ravnice v gore, kjer v visokih gozdnih in med skalovjem negujejo svoj rog in se lahko mirno pasejo – in kjer jih, takole mimogrede, tudi dosti lažje lovijo.

Slonov še nisem lovil, tako da o tem ne morem kdove kaj napisati, niti tedaj, če bi šlo za začetnikove vtise. Prihodnje leto nameravava za šest mesecev v Kenijo, pogledala bova, ali lahko dobiva resnično dobroga, poleg tega nameravava nad nosoroge in bivole, in rad bi tudi dobro bodorogo antilopo. Tedaj bova videla, koliko velja prvi vtis – ali ne. Dotlej iz lastne izkušnje ne vem ničesar o slonih, in v takšnih okoliščinah bi bile lovske zgodbe podobne vojnim zgodbam mladeniča, ki nikoli ni videl večjega

spopada. Kaj več ne bi nastalo.

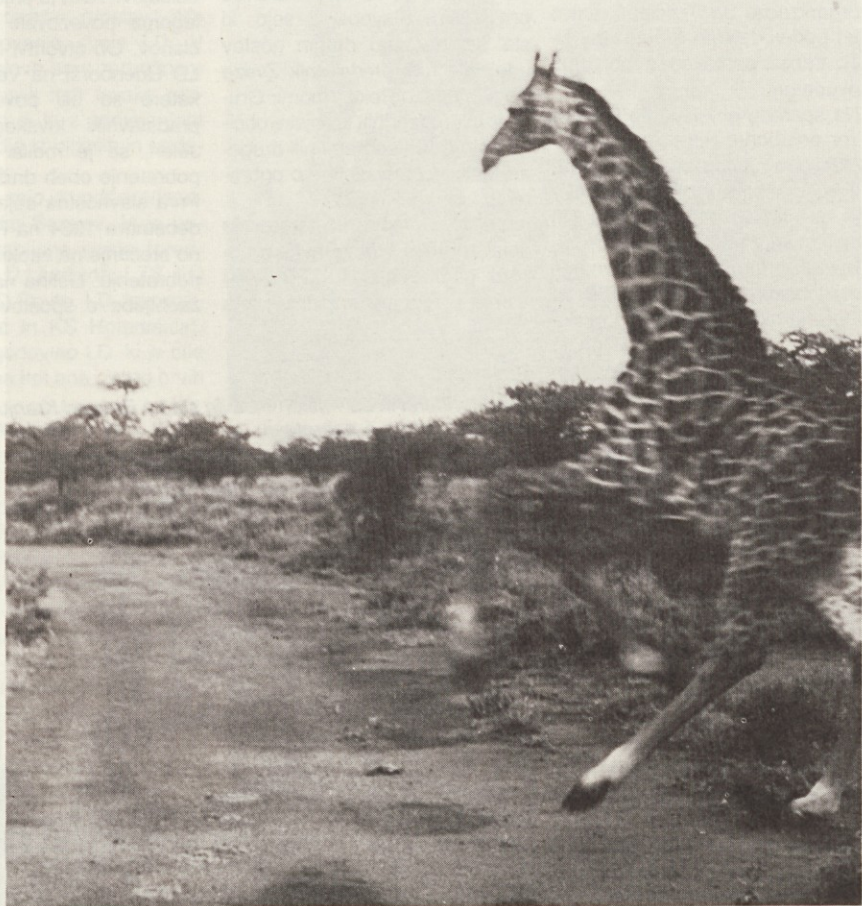
(Pač, pravkar sem se nečesa spomnil: lepega večera smo se vrnili z ribolova in sedeli pri večerji, A. V., Mr. P. in jaz. Bilo je v Mombasi. Pogovarjali smo se o teh pismih, ki jih pišem, in predložil sem Alfredu, naj napiše pismo o lovu na slone z Blixom, preden se bo lotil svojih poročil z dirk; jaz bi se zatem omejil na nosoroge, bivole itd. Mr. P., ki je prvič ribaril na jezeru, ni nič pripomnil. Toda naslednjega dne smo zabredli v veliko krdelo delfinov in jih ulovili petnajst, preden je ušivi ladijski motor ugasnil. Mr. P. so se tresle noge, tako je bil razburjen. Vrv je vlekel napak, tako da se je zataknila, in potem je imel delfine v vodi, v ladji in v zraku. Nekajkrat jim je iztrgal vabo iz gobca, drugič je pustil, da so jo pogoltnili, toda na trnku je imel vedno poskakujočega delfina.

*Povprašal sem ga: »Te zabava, Pop?«
»Odlično,« je dejal. »Odkar streljate bivole, se nisem tako zabaval.«*

Malce kasneje: »Tudi jaz bom napisal članek, tudi za Esquire. In zgoraj bom zapisal: »Kako lovimo delfine – zapisal nekdo, ki to zna.«

Žirafa je skočila pred naše terensko vozilo. Če voznik ne bi bil dovolj pazljiv, bi se nam kaj slabo godilo, saj je bila žirafa težja od našega avtomobila.

Obe foto in tekst P. Adamič

Lovska organizacija

Medobčinsko priznanje Lovski družini Kovor-Dobrča

OO ZZB NOV in OK ZKS Tržič sta 4. julija 1985 že dvajsetič priredila na Bistriški planini, na pobočju gore Dobrče, proslavo v počastitev dneva borca in srečanje občanov tržiške občine. Udeležba je bila velika. Iz nekaterih krajevnih skupnosti so udeleženci prišli na Bistriško planino skupinsko, z zastavo in harmoniko na čelu.

Na vseh prireditvah v dvajsetih letih je prizadevno sodelovala tudi Lovska družina Kovor-Dobrča, ki upravlja lovišče, katerega del je Bistriška planina. Tudi letos je s svojim sodelovanjem srečanje popestrila. Od jutra do poznega popoldneva je stotinam udeležencev nudila pijače, srnjakov golaž in nagradno streljanje z zračnimi puškami.

Tudi tokrat je bila proslava pri spomeniku, ki so ga Tržičani postavili v spomin na 22. junij 1941, ko so se na Bistriški planini sestali člani partijske in skojevske organizacije za Tržič in okolico ter pod vodstvom Jožeta Janežiča začeli priprave za boj proti okupatorju.

Na sporedu proslave so bili: govor prvoborke Peračeve, deklaracije in nastop tržiškega pihalnega orkestra. V okviru proslave je bila tudi izročitev priznanj in odlikovanj zaslužnim posameznikom in organizacijam. Priznanje medobčinskega sveta ZZB za Gorenjsko je dobila tudi Lovska družina Kovor-Dobrča, ki ga je prevzel njen starešina ing. Bogdan Ambrožič. Ob izročitvi priznanja je bila izrečena tale utemeljitev: »LD Kovor v svoj program uspešno uvršča pomembne dejavnike družbene samožaščite in SLO. Na vsakoletnih proslavah ob dnevu borca na Bistriški planini je s svojim delom veliko prispevala k uspehu teh prireditev. Je pa tudi vesten varuh in oskrbnik spominskega obeležja na tej planini.«

— elf —

Iz lovskih stikov prijateljstvo!

Lovska družina Udenboršt je podpisala listino o pobratenju z lovskim društvom Jelen iz kraja

Predsednik medobčinskega sveta ZZB NOV Gorenjske Rudi Hrovatič izroča priznanje LD Kovor, ki ga prevzema njen starešina ing. Bogdan Ambrožič
Foto J. Markelj

Čavle pri Reki. To je temelj za nadaljnje lovsko sodelovanje med obema lovskima družinama in osnova za poglobljanje tovarštva.

Predstavniki LD Udenboršt iz tržiške in kranjske občine ter Lovskega društva Jelen iz kraja Čavle pri Reki so se zbrali na Brdu pri Kranju. Slavnostno sejo, ki sta se je razen drugih gostov udeležila tudi predsednik Zveze lovskih družin Reka Tihomir Grubičič in predsednik kranjske občine Ivan Cvar, so namenili drugemu delu podpisa listine o pobratenju.

»Prvi stiki med družinama,« je dejal zbranim v pozdravnem govoru podpredsednik ZLDG Vili Tomat, »segajo na začetek leta

1978, ko so se reški lovci pri stanovskih tovariših iz LD Udenboršt zanimali za izkušnje pri gojitvi muflonov.«

Sodelovanje se je s strokovnega področja razširilo tudi na lovsko strelsko tekmovalno dejavnost in na skupno ohranjanje lovskih običajev. Tako je prijateljstvo polagoma povezovalo vedno več članov. Ob otvoritvi lovske kočice LD Udenboršt na Veternem, na katero so bili povabljeni tudi predstavniki lovskega društva Jelen, se je rodila pobuda za pobratenje obeh družin.

Prva slavnostna seja je bila 22. decembra 1984 na Reki; tokratno srečanje pa zaokroža sklep o pobratenju. Listina naj bo dokaz zaobljube o spoštovanju vsega

zapisanega v njej, kar bomo prenašali tudi na mlajše rodove.

Listino o pobratenju sta podpisala starešina LD Udenboršt Franc Grašič in predsednik Lovskega društva Jelen Milutin Zoretič. Kot je poudaril slednji, bosta datuma obeh podpisov listine pomenila osnovo za nadaljnje strokovno sodelovanje in utrjevanje prijateljstva. Ivan Cvar, ki je gostom iz sosednje republike zaželel dobrodošlico, je dodal, da ima tako zblíževanje lovcev velik pomen. Svečanost na Brdu je bila sklenjena z izmenjavo spominskih daril obeh LD.

V LD Udenboršt je včlanjenih 75 lovcev, ki skrbijo za gojitev divjadi na približno 4000 ha površine, ki se razteza v tržiški in kranjski občini. Lovsko društvo Jelen, ki je eno izmed štirih društev v ZLD Reka, ima kar 255 članov in 60 pripravnikov. Gospodarijo na 12000 ha lovni površini na območju Platka, največ pa imajo v lovišču jelenjadi.

Po slovesnosti so si lovci ogledali gojišče divjadi v okolici Brda pri Kranju, nato pa odšli v Križe pri Tržiču. V tamkajšnji osnovni šoli je sledilo srečanje članov obeh družin. Za to priložnost so pripravili razstavo lovskih trofej LD Udenboršt in podelili priznanja lovcem za strelske dosežke. Ob tej priložnosti so prikazali tudi diapozitive o lovišču in kratke filme o dejavnosti v njem. Domače lovce in goste je pozdravil predsednik skupščine občine Tržič Janez Piškur, delavci radia Tržič pa so objavo o srečanju posredovali prebivalcem.

D. Gradišar

Prizadevanja obrodijo sadove

Lovišče LD »Kozje stena« Predmeja leži na značilnem prehodnem svetu med Trnovskim gozdom in Vipavsko dolino. V lovišču živi precej vrst divjadi. Glavna in najbolj številna vrsta je srnjad, vse bolj pa si pridobiva domovinsko pravico tudi jelenjad, medtem ko se gamsi zadržujejo le na skrajnem severu lovišča. Občasno nas obiščejo tudi gamsi iz kolonije na jugovzhodu lovišča. Divji prašiči so le občasni in prehodni gostje, od male divjadi pa živi v našem lovišču predvsem zajec. Lovci skušamo v zadnjem času z lovskogojitvenimi ukrepi čim bolj izboljšati življenjske razmere divjadi in to delo se nam v zadnjih letih bogato obrestuje. Zaradi zapuščanja kmetij v na-

LD Udenboršt in LD »Jelen«-Čavle sta na Brdu pri Kranju slavnostno podpisali listino o pobratenju
Foto R. Marenčič

Oranje lovske krmne njive na Brdadinovcu

Foto A. Krapež

šem območju je ostalo precej obdelovalne zemlje neobdelane, skoraj povsem pa je opuščena tudi poletna paša na senožetih in gmajnah nad vasjo. Tako smo se začeli srečevati s problemom zaraščanja.

V zadnjem obdobju se lotevamo reševanja teh problemov čim bolj sistematsko. Skrbimo za to, da se gozdne jase in senožeti ne bi zarasle in kosimo travo, da ima divjad svežo in mlado spomladansko pašo. Že več let obdelujemo tudi krmne njive. Pri tem opazamo, da se divjad zelo rada loteva hrane, ki jo dobi na krmnih njivah ovsu in krmnega ohrovtu. Letos jeseni nameravamo posejati tudi rž. Poleg tega obdelujemo tudi njive s topinamburjem. Ker je bilo obdelovanje krmnih njiv doslej tako uspešno, bomo letos skušali obdelati še nekaj njiv, za katere se bomo dogovorili z lastniki zemljišč.

Zaradi specifičnih geografskih razmer v našem lovišču ima divjad v zimskem času izredno težko življenje, saj si zelo težko išče hrano, sama hrana pa je manj kakovostna. Skoraj celo lovišče je pozimi izpostavljeno močni burji, precej pa je tudi snega in snežnih zametov. Zato se predvsem srnjad s prvim snegom umakne v južne dele lovišča oziroma v strmo pobočje nad Ajdovščino, kjer je zavetje in manj snega. Zgodaj spomladi pa se spet vrne v svoja stanišča. Zaradi takih razmer mora divjad, ko se spet vrne v poletna stanišča, dobiti tam dovolj ustrezne in kakovostne hrane.

Po nekajletnem vztrajnem delu se danes kažejo prvi rezultati. Po statističnih podatkih pri divjadi raste povprečna teža, kakovost trofej pa je iz leta v leto boljša. Poleg tega, da skrbimo za vzpo-

stavljanje naravnih razmer za življenje divjadi, pa posvečamo vedno večjo pozornost tudi odstrelu. Seveda pa pri tem ne smemo misliti, da bomo uspehe poželi takoj. Ti se bodo pokazali šele čez čas.

Alfonz Krapež

LD Hotedršica proslavila 40-letnico svojega obstoja

Dvajsetega julija 1985 so člani LD Hotedršica v svojem lovskem domu v Hotedršici proslavili 40-letnico delovanja svoje LD. V sklopu proslave so v zadržnem domu pripravili tudi lovsko razstavo, ki so si jo z zanimanjem ogledali ljudje iz bližnjih in oddaljenih krajev.

Slavnostno sejo je vodil predsednik LD Vojko Šemrov, ki je pozdravil povabljenе goste (predstavnik ZLD Ljubljana, LZS, LD Logatec, LD Rovte, LD Javornik, KZ Logatec in KS Hotedršica). Orisal je zgodovino LD, ki je bila ustanovljena kot ena izmed prvih v Sloveniji.

Organizirano lovstvo je v krajih okoli Hotedršice živelo že pred 1. svetovno vojno. Katastrske občine Hotedršica, Ravnik, Novi svet in Žiluze so sestavljale županstvo Hotedršica. Po tedaj veljavnem in zakonitem regalnem sistemu je županstvo dajalo lovišča v zakup najboljšemu ponudniku na javnih licitacijah. Prva zakupnika sta bila idrijska trgovca Šraj in Bloj, nekoliko kasneje pa idrijski mesar Štraus, ki je obdržal lovišče v zakupu vse do 1. svetovne vojne.

Po vojni je bilo lovišče razkosano in velik del je ostal pod Italijo. Prva leta po vojni je lahko le redke Slovenec lovil v teh loviš-

čih. V lovu so uživali le veljaki in privrženci novega gospodarja; tudi financarji in črnosrajčniki so bili med njimi. Streljali so na vse, kar se je premikalo v gozdovih – tudi na ptice pevke!

V tistem delu, ki je ostal pod staro Jugoslavijo, je imel lovišče v zakupu Lovski klub Logatec in Vrhnica Malovašič. Zakupna doba je trajala 3 leta, zato noben zakupnik ni imel volje do pravega gospodarjenja. Iz lovišča so sku-

šali iztisniti največ, kar se je dalo. O kaki gojitvi divjadi takrat ni bilo govora. Gledali so le na to, da bi iz lovišča iztržili več, kot je znašala zakupnina. Res da so bile med zakupniki tudi izjeme, toda to je bila prava redkost.

V tistem času se je močno razmahnil divji lov. Pogojen je bil deloma s potrebo po hrani, deloma pa z željo po lovskem udejstvovanju.

Takšno stanje je trajalo do 2.

Sestavni del proslave ob 40-letnici obstoja LD Hotedršica je bila tudi razstava lovskih trofej v zadržnem domu v Hotedršici

svetovne vojne. Vojna vihra je že tako osiromašeno lovišče še bolj izčrpala, tako da je bilo ob osvoboditvi skoraj popolnoma prazno.

Kljub temu se je takoj po osvoboditvi zbralo deset domačinov, ki so se odločili, da ustanovijo Lovsko družino Hotedršica. Družina je bila registrirana 12. 12. 1945. Ustanovni člani so bili Ivan Brenčič, Karel Čepon, Janez Brus, Franc Dolenc, Andrej Nagode, Jože Petkovšek, Jože Popit, Jože Šemrov in Franc Vavken. Lovske vneme jim ni manjkalo, vendar so jo ob skoraj praznem lovišču hladili le na lisicah in kunah (čeprav je bilo tudi te divjadi malo).

Začeti gospodariti v lovišču ni bilo lahko, čeprav jim dobre volje in zagnanosti ni manjkalo. S strpnim delom so počasi, a vztrajno dvigali številčnost divjadi in urejali lovišče. Prvega srnjaka so odstrelili leta 1948, odstrel srne pa je zabeležen šele nekaj let kasneje. V letih 1949 in 1950 so odstrelili tudi prva divja petelina.

Lovska družina Hotedršica je sprejemala nove člane, trudila se je, da gospodari kar najbolje, urejevala je lovišče. Danes gospodari v bogatem lovišču predvsem s srnjadjo, zadnja leta pa se je dvignila tudi številčnost poljskih zajcev. Zavedajo se, da morajo takšno lovišče ohraniti tudi zanamcem. Z velikim in požrtvovalnim delom so leta 1982 odprli svoj lovski dom, nekaj bivačev pa so zgradili že prej.

Na proslavi 40-letnice obstoja LD Hotedršica je IO LD najzaslužnejšim članom za 10-, 20-, 30-, in 40-letno delo v LD podelil priznanja in zlate družinske značke. Prav njim gredo zasluge, je poudaril starešina, za sedanjí ugled LD Hotedršica, saj so z zavzetim in požrtvovalnim delom počasi, a vztrajno dvigali številčnost divjadi v lovišču. Mnogi zaslužni člani danes niso več živi.

Razmere za divjad se vsak dan slabšajo, v lovišče se vnaša nemir. Za reševanje teh zaskrbljujo-

čih zadev bo morala LD v prihodnosti v sklopu in pred SaS storiti več. Brez udeležbe drugih uporabnikov prostora, predvsem gozdarjev in kmetijcev, pa stvari ne bodo potekale v načrtani smeri. Zavedajo se, da vodijo k uspehu le skupni naporí vseh uporabnikov prostora. LD Hotedršica pa ima to srečo, da je njeno lovišče ostalo dokaj neokrnjeno in imajo možnost, da se učijo na napakah drugih, zato se trudijo, da takšno lovišče tudi ohranijo.

Vojko Šemrov je v svojem govoru spregovoril še o marsičem. Poudaril je, kako težavna in zahtevna je organizacija lovskih smuških tekov, ki so jih letos organizirali že šestič po vrsti. Brez te že tradicionalne prireditve se ne bi stakle mnoge prijateljske vezi z lovci z vseh koncev Slovenije. Tu se je ponovno zahvalil za pomoč KS Hotedršica. Izrazil je tudi željo, da bi se vse delovne organizacije, ki so uporabniki istega okolja, večkrat srečevale in bi poskušale s skupnimi močmi reševati pereče probleme. Čeprav imajo že dobre stike s sosednjimi lovskimi organizacijami, pa bi se jih dalo še okrepiti. Lovskegajitveno območje je začelo delati, vendar je treba to delo še poživiti.

Sestavni del njihove proslave je bila tudi lovška razstava, ki so jo v teh dneh pripravili v združenem domu v Hotedršici. Razdeljena je bila v dva dela. Prvi del je bil namenjen predvsem lovcem. Razstavljeno rogovje srnjakov je bilo urejeno po kategorizaciji. Nazorno je prikazovalo pravičen in nepravilen odstrel. Med drugim sta bila razstavljena tudi dva kožuha kapitalnih medvedov, kožuh divje mačke (zlata medalja) in nekaj jelenjih rogovij. Vse je bilo razstavljeno na preglednih panojih, ki so jih pestrile lovske slike domačih slikarjev-samoukov. Drugi del razstave pa je bil namenjen javnosti – nelovcem. V okusno urejeni dvorani so se lahko predvsem otroci in šolska mladina seznanili z divjadjo, ki živi v teh krajih, z lovskim orožjem in drugimi lovskimi pripomočki in opremo. Veliko zanimanje je zbujal dermoplastični preparat belega – albino – srnjaka, ki so ga odstrelili pred več leti. Lovski družini Hotedršica moramo ob njenem jubileju čestitati, vsem njenim članom pa želimo uspehov pri gospodarjenju v lovišču in seveda mnogo užžitkov na lovu v tem lepem slovenskem lovišču.

Boris Leskovic

Jubilanti

Gabrijel Pesjak je 20. 3. 1985 praznoval sedemdeseti rojstni dan.

Rodil se je v številni kmečki družini pod vnožjem Jelovice, v vasi Vošče.

Že v otroških letih je vzljubil naravo in začel odkrivati njene lepote na poti v šolo, kjer se je srečaval z divjadjo, spoznaval njeno življenje in trgal hlače po drevju, ko je lazil za ptičjimi gnezdi. Po osnovni šoli se je izučil za kolarja in to delo opravljal po vojni kot zasebni obrtnik do upokojitve.

Kot zaveden Slovenec se je že leta 1942 vključil v narodnoosvobodilno gibanje, do leta 1944 kot aktivist. Ker pa so mu tla postala prevročna, je odšel v partizane, kjer je dočakal osvoboditev.

V lovske vrste se je vključil leta 1946 in bil med ustanovnimi člani LD Lancovo, ki se je leta 1949 združila z LD Ribno v LD Jelovica. Gabrijel je takoj pokazal organizacijske sposobnosti in člani družine so ga izvolili za prvega predsednika LD Lancovo, ki jo je vestno vodil do združitve z LD Ribno. V družini je vsa leta aktiven in zgleden lovec. Od leta 1964 do 1980 je bil gospodar LD Jelovica, zdaj pa je član komisije za kadre pri LD Jelovica.

Vsa leta je tudi mentor mlajšim lovcem; posebno rad jih posveča v zalezovanje in poslušanje velikega petelina, kar je njegov največji lovski užitek. Kljub sedmim križem je še vedno reden gost petelinjih rastišč, da uživa ob ljubezenskem spevu črnega trubačurja.

Gabrijel Pesjak

Vsa leta je tudi aktiven družbeno-politični delavec v krajevni skupnosti, kje opravlja vrsto odgovornih funkcij.

Za udeležbo v NOB je dobil državno odlikovanje, za zaslužno delo v lovskih vrstah ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, ZLDG Kranj mu je dala plaketo, LD Jelovica pa ga je imenovala za častnega člana družine.

K tvojemu jubileju ti jelovski lovci iz srca čestitamo, ti želimo še veliko lovskih užžitkov, lovskega blagra in še mnogo let, da bi čil in zdrav obiskoval rastišča velikega petelina.

Lovci LD Jelovica – F. J.

Jože Kenda, Pepe, kot mu pravimo lovski tovariši, je 12. marca 1985 praznoval življenjski jubilej – petinsedemdeseti rojstni dan.

Rodil se je v Idriji, najstarejšem rudarskem mestu pri nas. Pod fašistično raznarodovalno politiko in ob težaskem rudarskem delu se je ob vseh drugih stiskah oblikoval v pokončno, trdno osebnost. Leta 1942 je odšel med partizane, proti koncu NOB pa je kot vojaški vodja skrbel za znano bolnico Pavla.

Po vojni je zagnano pomagal obnavljati porušeno domovino. Vedno pa je nosil v sebi ljubezen do narave in do divjadi in na tem področju je zaoral ledino v naši lovski organizaciji. Lovec je bil že pred vojno. Postal je prvi predsednik LZ Idrija, nato pa LZ Tolmin. Z bogatimi izkušnjami je postavljaval in razvijal temelje lovstva na širšem idrijskem območju. Z vključitvijo v kasnejši UO LZ Gorica, v katerem je deloval vse do ponovne ustanovitve LZ Idrija leta 1967, pooseblja vso povojno zgodovino lovstva na našem ob-

Jože Kenda

Jože Antončič

močju. Ves čas je bil aktiven tudi v naši zvezi in v letih 1977/81 tudi predsednik IO ZLD Idrija. Skoraj odveč je pisati o njegovem delu v matični družini LD Kerkovše. Kot soustanovitelj je v njej vselej opravljal take ali drugačne naloge in prav zaradi teh in načina, kako jih vestno opravlja, težko verjamemo, da nosi na plečih že toliko let.

Jože nesporno spada med osrednje osebnosti-pionirje lovstva v povojnem obdobju. S svojim znanjem in delom si je ustvaril izjemno avtoriteto med lovci in s svojim vplivom pripomogel k spreminjanju pogledov na gojitev divjadi in okolja nasploh.

LZS ga je odlikovala z redom za zasluge I. stopnje, dobil pa je tudi več državnih odlikovanj.

Na jesen življenja želimo Pepetu še veliko pohodov na Kerkovše, Gnelice in v osrčje idrijskih gozdov. Zahvaljujemo se mu za doslej opravljeno delo in mu želimo še dolgo in bogato življenje!

Lovci LD Kerkovše,
ZLD Idrija

Jože Antončič, ki letos praznuje 60-letnico, se je rodil 25. 3. 1925 v kmečki družini v vasi Stomaž. Po končani srednji delavski šoli je bil leta 1943 vpoklican v italijansko vojsko. Po kapitulaciji Italije so ga takoj internirali v taborišču Innsbruck in tam je dočkal osvoboditev.

Po osvoboditvi se je vrnil v rojstni kraj in od leta 1946 opravljal svoj poklic kot samostojni obrtnik.

Ko se je preselil v Postojno, se je leta 1953 včlanil v LD Postojna, poleg tega pa je delal v različnih športnih in družbenopolitičnih organizacijah. Tako je bil med drugim delegat krajevne skupnosti, je član ZB, dolgoletni član

gasilskega društva itd. Za zasluge je dobil številna odlikovanja in priznanja.

Od leta 1953, ko se je včlanil v zeleno bratovščino, je gospodaren lovec in ljubitelj narave. Kmalu potem, ko je bila v Postojni ustanovljena LD Črna jama, je začel v njej opravljati razne funkcije: v letih 1960/64 je bil član UO, v letih 1966/74 član IO LD, nato od leta 1974 do 1978 in od leta 1981 do danes stalni član komisije za ocenjevanje škode, poleg tega pa je leta 1978, ko smo začeli graditi lovsko kočo, postal predsednik gradbenega odbora in to je še danes.

Jože vedno redno prihaja na skupne love, rad pa zaigra tudi na balinišču pri lovski koči.

Vsa leta je bil pravičen in zgleden lovec in delaven član LD in ima velike zasluge pri gospodarjenju in gojitvi divjadi.

Dragi Jože, ob tvojem jubileju ti iz srca želimo, da bi še dolgo prihajal med nas in s svojo vedrino in zgledom med nami krepil lovsko tovarištvo. Želimo ti, da bi v našem lovišču in v lovski koči doživel še veliko lepih trenutkov!

Lovci LD Črna jama – A. D.

Lovski oprtnik

Odstrel srnjadi v LD Juršinci

LD Juršinci s sedežem v Juršincih v Slovenskih gorah (Slovensko-goriški gojitveni bazen) gospodarji v lovišču, ki obsega 5333 ha površin, od katerih je 4800 ha lovni površini. Razen ravne Pesniške doline, v kateri so v zadnjih letih opravljene večje melioracije, je lovišče rahlo gričevnato. V njem je približno 1800 ha pašnih površin, približno 3000 ha pa obraščajo gozdovi. Tak biotop ni tako primeren za gojitev male divjadi, je pa odličen za gojitev srnjadi.

Glede na to, da je zdaj prodaja uplenjene divjadi (srnjadi) največji vir dohodka, daje LD največji poudarek gojitvi in odstrelu srnjadi.

Malo divjad, ki je v lovišču – zajce, fazane, jerebice in race – družina varuje predvsem z omejevanjem odstrela in števila lovnih dni, poleg tega pa izpusti vsako leto približno 2000 fazanjih

kebkov. Da bi dosegli čimboljši količinski in izbirni odstrel, je družina v zadnjih letih postavila v lovišču sedem prosto stoječih prež v nižinskem delu lovišča in šestdeset visokih prež na drevesih.

Taka ureditev lovišča je omogočila, da so člani LD iz leta v leto pravilneje odstreljevali načrtovano število srnjadi.

Družina se ravna po smernicah samoupravnega sporazuma o enotnih gojitvenih smernicah odstrela srnjadi in po sklepih upravnega odbora LD in posega do prska z odstrelom le v vrste lanščakov in drugih starostnih razredov, tako da upleni do prska 90 % vseh srnjakov. Preostalih 10 % (kapitalne srnjake) odstrelijo člani družine po prsku ali pa v določenem delu načrta odstrela tudi ne opravijo, in sicer brez škode, saj gre za srnjake, ki jih populacija potrebuje.

Srnjad v lovišču je zdrava in v dobri kondiciji. V zadnjih letih je članom LD uspelo odstreliti le tri gumbarje, kar kaže na pravilno gostoto populacije in na to, da so tudi druge razmere dobre.

Kakovost trofeje je zelo dobra, saj prevladujejo pri enoletnih srnjakih v glavnem viljarji, nepravilni šesteraki in šesteraki, pri starejših srnjakih pa je precej živali z vrhunskim kapitalnim rogovjem. Tako so v zadnjih letih odstrelili enega srnjaka z rogovjem za zlato medaljo, dva z rogovjem za srebrno in šest srnjakov z rogovjem za bronasto medaljo.

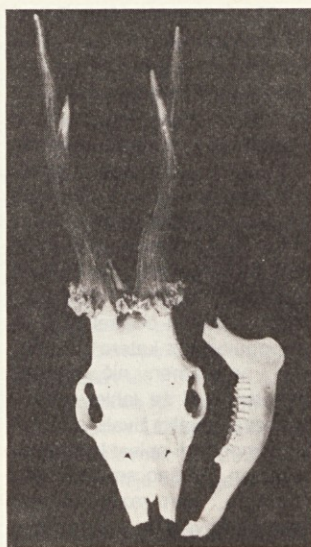
Leta 1984 je družina pri gojitvi in odstrelu dosegla naslednje rezultate. V načrtu so določili za odstrel 100 glav srnjadi, od tega 51 srnjakov in 49 srn.

Od 51 srnjakov so odstrelili 30 lanščakov s povprečno težo 16,30 kg, kar je največja teža enoletnikov na območju ZLD Ptuj. Dve- in večletnih srnjakov so odstrelili 21, težki pa so bili povprečno 18,16 kg, kar je tretja največja teža v ZLD.

Pri srnah so odstrelili 26 mladičev (srnic) s povprečno težo 11,62 kg. Odstrel srnic so opravili septembra in oktobra, saj LD pri odstrelu ne gleda na telesno težo posameznih živali, ampak le na to, da ta odstrel količinsko opravijo čimprej.

Mladičev moškega spola (srnjačkov) so odstrelili pet, s povprečno težo 13 kg, kar kaže na dober razvoj srnjadi v lovišču.

Enoletnih srn (srn iz prejšnjega leta) so odstrelili 12, s povprečno težo 17,21 kg. Gojitvene smernice predvidevajo sicer precej manjši odstrel (5 %), zato je dru-

Rogovje srnjaka – lanščaka, ocenjeno s 102,22 točke. Srnjak je bil uplenjen v lovišču LD Juršinci. Tako kakovosten razvoj rogovja je posledica odličnih življenjskih razmer in pravičnega načrtovanja odstrela srnjadi. Foto A. Ljubec

žina znižala odstrel dve- in večletnih srn, saj te srne septembra in oktobra vodijo mladiče pa tudi sicer so perspektivne še za nekaj let. Tako so odstrelili samo 11 dve- in večletnih srn, s povprečno težo 17,55 kg.

Srnjad so odstrelili v naslednjem spolnem razmerju – srnjaki: stari srnjaki proti mladim v razmerju 0,46 proti 1, srne: stare srne proti mladim srnam v razmerju 0,29 proti 1. Razmerje srnjaki proti srnam – 1,04 : 1.

Povprečen odstrel srnjadi na 100 ha je znašal 1,98 živali.

Zanimiva je fotografija srnjakovega rogovja, saj gre za lanščaka šesteraka, ki ga je komisija ZLD Ptuj ocenila s 102,22 točke. Odstrelil ga je član družine

ne 28. maja 1984. Na fotografiji spodnje leve čeljusti je lepo videti, da gre v resnici za enoletnika. Tako kakovosten razvoj rogovja je posledica odličnega biotopa in pravilno načrtovanega odstrela. Seveda moramo odstrel takega srnjaka grajati, saj gre v tem primeru za nestrokovni pristop (oceno pred strelom) oziroma za pomoto, ker je očiščen srnjak tehtal kar 20 kg. En sam nepravilen odstrel sicer za del populacije, s katero gospodarimo, ne pomeni nič, pogoste pomote pa bi že lahko vplivale na razvoj ostalih živali.

Ta primer sem opisal le zato, da prikazem, kakšno srnjad imamo v lovišču, njen razvoj in hitro doseganje visokih tež in kakovostnega rogovja, ne pa, da bi javno grajal lovca, ki se je zmotil pri ocenjevanju živali pred strelom.

V LD Juršinci vsako leto pred odstrelom srnjadi ponovno prebiramo literaturo, predvsem knjigo Antona Simoniča *Srnjad*, in pregledamo tudi lovske pripomočke, npr. dvoglede in strelne daljnogleda. Vse to delamo zato, da bi bil odstrel čim bolj pravilen.

Alojz Ljubec

Posebnež izpod Trščine

Pripadam Lovski družini Tržišče na Dolenjskem. Velik del našega lovišča leži v osrčju in na obrobju dveh znanih vinorodnih območij Malkovca in Bojnika, znanih po vsej Sloveniji po izredno kvalitetnem cvičku. Ne smem namreč prezreti tudi te, z marsikaterim lovskim doživetjem povezane pomembne krajevne značilnosti. Pestre so tudi naše lovne površine – gozdovi, njive, vinogradi, travniki in pašniki – v skoraj idealnem razmerju, odmaknjene od važnejših prometnih poti. Raznoliko je tudi po vrstah divjadi. Veliko imamo v lovišču srnjadi, ki je pri nas najpomembnejša divjad, pogosto ga obiskujejo divji prašiči; lepo se razvija doseljena kolonija jelenov damjekov, nedavno sta bila tudi pri nas odstreljena dva navadna jelena, le zajcev in fazanov je bilo nekdanje veliko več.

Ko s 16. majem začnemo lov na srnjaka, se posebno nam, mlajšim po stažu, ogrejejo lovski srca. Pogostejši so naši obhodi, resnejša tudi naša prizadevanja, da bi odstrelili načrtovano število in pravilno kvaliteto srnjakov. Poleg tega pa so posebni razlogi – domneven nezakoniti lov in klateški psi – pomnožili tudi moje

obiske v dolinici pod Trščino, v odročnem, toda idiličnem delu lovišča, ki ga po dolgem seka potoček, obrasel z jelšami. Vesti o pogosti navzočnosti klateških psov v tem delu lovišča so se izkazale za resnične. Na enem mojih pohodov sem sam doživel pasjo gonjo na srnjad, zaradi naglice in oddaljenosti pa psa nisem mogel ustreliti.

V nekem meglenem julijskem jutru me je presenetil srnjak, ki je za trenutek izstopil na rob gozda in takoj izginil. V kratkih trenutkih, ko sem ga lahko opazoval, sem zaznal le to, da ima na glavi nenormalno rogovje, pa še to sem opazil zelo nerazločno. Kaj ima na glavi? Ta neznanka mi je pgnala vso lovsko kri po žilah. Sklenil sem, da bom ves svoj čas, namenjen lovu, posvetil temu srnjaku, dokler se mi ne bo ponudila priložnost, da si ga temeljiteje ogledam in se morda celo odločim za strel.

Odtlej me je z neustavljivo močjo vleklo v dolinico, toda srnjaka kot zakleto ni bilo od nikoder. Bal sem se že, da se mu je kaj zgodilo, razmišljal sem tudi o tem, da se je morda samo po naključju pojavil v lovišču. Pred

odhodom na letni dopust pa sem ga le dočkal. V jasnem jutru, brez meglice, ki je tako pogosta v dolinici, je srnjak izstopil nad vse previdno, kot prikazen, to je značilno izstopanje za starega, izkušenega srnjaka, kar je bilo v nasprotju z šibkim telesom, ki je značilno za mlado žival. Na njegovi glavi pa sem tedaj razločno zagledal temno rogovje posebne oblike, kakršne do takrat nisem imel priložnosti videti v naravi. Vsak lovec bi želel imeti tako trofejo, vendar je srnjak med mojo zamaknenostjo izginil kot kafa, še preden sem se odločil za strel, in lova je bilo za tisti dan konec.

Med dopustom ob morju sem sanjal o srnjaku izpod Trščine in načrtoval, kako bom takoj po vrnitvi izkoristil zanj vsako minuto prostega časa. Toda doma me je čakalo pismeno priporočilo tajnika LD, naj bi z lovom na srnjake nehali do končnega lова, namenjenega tujim lovskim gostom.

Drugega avgusta popoldne sem že sedel na svojem običajnem prostorčku in napeto čakal. Ob pol devetih je srnjak skrajno previdno izstopil. Tu in tam je odgri-

znil travico in neprestano preizkušal zrak ter motril okolico. Kakih 80 korakov od mene se je zadržal nenavadno dolgo; kot bi vedel za tajnikovo priporočilo. Nisem smel streljati, toda bil sem zadovoljen, da je moj srnjak še vedno tu.

Še isti dan zvečer sem gospodarju LD opisal srnjaka in mu razodel svoje muke. Menil je, da bi izjemoma, ker stanujem v Ljubljani in nimam toliko priložnosti za lov kot drugi lovski tovariši – domačini, le lovil »svojega« srnjaka.

Tako so velikodušno menili tudi vsi ostali lovski tovariši na lovskem posvetu. Imel sem prijeten občutek ob takem razumevanju. Če ga bom okronal še s trofejo srnjaka, »odgovornega« za moje slabo prespane noči, bo to eden mojih najlepših trenutkov v tem lovskem letu. Lovci so po posvetu odšli na gasilsko veselico v Malkovec, jaz pa sem odšel domov in spat. Pripravljen sem moral biti za naslednji, morda odločilni dan. Ob treh zjutraj sem bil že na svojem prostoru v dolinici. Morda pa mi bo tudi Diana tako naklonjena kot lovski tovariši, ki so mi izjemoma dovolili lov?

Bilo je še temno, ko sem na robu gozda zagledal srnjakovo silhueto, ki je dajala slutiti, da gre za starega znanca. V nepopisni napetosti sem trepetal, ali bo srnjak vzdržal zunaj gozda do strelne vidljivosti. Osem dolgih minut, dolgih kakor večnost, je minilo, nato sem se odločil. Srnjak je padel v ognju. Ugasnilo je življenje starega prebrisanca z visoko šolo samovarovanja, ki se je več kot 10 let spretno izogibal vsem nevarnostim in njim navkljub ostal zvest dolinici pod Trščino. Kaj je pripeljalo srnjaka pod kroglo? Zaradi starosti oslabljeni refleksi? Ne! Srnjak je izstopal samo na trenutke in skrajno previdno. Prej bi rekel, da moja trdna odločenost in vztrajnost, s katero sem lovil samo tega srnjaka.

Doma sem v knjigi »Srnjad« poiskal poglavje o tvorbi srnjakovega rogovja in prebral, da sta ovno ali svedrasto srnjakovo rogovje posledica gumijastega rogovja, ki se pojavlja domnevno po hudih zimah zaradi pomanjkanja fosforja in kalcija v organizmu. Minula ostra zima bi bila lahko potrditev za tako domnevo. Ne glede na to, kaj mi bodo še prinesli dnevi, ki jih bom lahko posvetil lovu v tej sezoni, bo to lovsko leto v mojem življenju bogato zaznamovano z izrednim darilom narave.

Julij Mikec

Rogovje srnjaka, ki je bil uplenjen 3. 8. 1985 v lovišču LD Tržišče

Foto V. Mikec

Lovska meja

V toplem in sončnem julijskem popoldnevu sem se odločil, da pogledam v zakoten del lovišča, ki ga lovci sicer ne obiskujejo dosti. Namestil sem se v pripravnno zaklonišče, od koder sem imel lep razgled po koščku našega in sosednjega lovišča, saj sem bil tako rekoč na lovski meji, oddaljeni kakih 200 m od mojega zaklonišča. Obmiroval sem in zaradi tišine in toplote prijetno dremal. Slišati je bilo le rahlo brenčanje čebel, ki so pridno nabirale nektar iz cvetnih čašic jerebike. Ko se je dan že nagibal proti večeru in so jelke metale na zemljo čedalje večje sence, se je dober streljaj od mene pojavila značilna pika, ki jo lovci tako radi opisujemo.

Skozi daljnogled sem gledal lepega srnjaka-vilarja, ki je na eni strani že nakazoval tretji odrastek. Postava in rogovje sta kazala srnjaka, ki je prav takrat vstopal v tretje leto življenja.

Da, lep si! Enkratni okras narave! Če boš nadaljeval tako, bo čez kako leto tisti, ki mu bo Diana naklonila blagor, da te bo uplenil, lahko vesel in ponosen na tvoje rogovje!

Srnjak je med mojim premišljevanjem mirno stal, se ogledoval naokrog in z rahlim pokimavanjem glave »preizkušal«
zrak okrog sebe. Ko se mu je zazdelo, da je povsem varen, se je sklonil, odtrgal nekaj bilk in jih, še vedno oprezajoč, žvečil.

Le brez skrbi! sem mu govoril v mislih. Tu si varen, kar pošteno se najej, miza je bogato obložena z dobrotami!

Srnjaku pa ni bilo preveč do hrane. Ogledoval se je naokrog in se prestopal, kot da išče in si želi družbe.

Nenadoma je živahno poskočil in jo ubral proti lovski meji in čez njo. Komaj mi ga je grmovje zakrilo in me tako oropalo lepega prizora, je tam počil strel.

Pretresen sem obstal. V notranjosti me je stisnilo in nezavedno sem na glas izdaval: »Pa menda ja ne...!«

V tistem, ko mi je skozi možgane švignila množica najrazličnejših misli, se je tam čez nekdo zadril: »Az ga dabių?«
in odgovor: »Dabiuuuu madoona!«

Nisem si mogel kaj. Odprl sem vse registre svojih pljuč in na ves glas zavpil: »Mrhaaar!«

Kljub lepemu večeru sem pobral »šila in kopita«
in jo mahnil naravnost domov. Bil sem jezen in žalosten obenem.

Janko Zabukovec

V spomin

Umril je Vid Jerič

V ponedeljek, 26. avgusta 1985, nas je globoko pretresla vest, da je umrl podpredsednik Lovske zveze Slovenije in predsednik Savinjsko-kozjanske Zveze lovskih družin Celje tovariš Vid Jerič.

Tovariša Vida, ki se je rodil 28. 8. 1920 v Tihaboju v občini Litija, je pestra življenjska pot vodila skozi revolucijo od borca do komandanta XII. brigade v narodnoosvobodilnem boju med vojno, po osvoboditvi pa do številnih poveljniških mest v JLA in TO do upokojitve s činom polkovnika. Za svoje plodovito delovanje je dobil številna visoka državna in vojaška odlikovanja ter srebrni in zlati znak OF.

Tovariš Vid je bil aktiven lovec vsa povojna leta in od leta 1956 funkcionar v lovskih organizacijah – v lovskih družinah, zvezah lovskih družin, LZ Slovenije in LZ Jugoslavije.

Leta 1946 je postal član LD Murska Sobota, nato pa deloval od leta 1947 do 1951 kot član v LD Sarajevo, od leta 1951 do 1956 kot član v LD Celje, od leta 1956 do 1959 kot predsednik gradbenega odbora za graditev lovske kočice v LD Pivka, od leta 1959 do 1961 kot član UO Okrajne lovske zveze Novo mesto, od leta 1961 do 1966 kot član UO LD Pernica, od leta 1968 do 1972 kot član komisije za NO in CZ v LD Šmarje pri Jelšah, katere član je bil od leta 1968 do smrti. Od leta 1974 do 1978 je deloval kot predsednik NO ZLD Celje in od leta 1978 do smrti kot predsednik ZLD Celje, ki se je s 1. 1. 1985 preimenovala v Savinjsko-kozjansko ZLD Celje. Poleg tega je od leta 1981 opravljal funkcijo podpredsednika skupščine in člana predsedstva LZ Slovenije vse do smrti, med letoma 1981 in 1984 pa je deloval tudi kot član komisije za družbeno ekonomske odnose LZ Jugoslavije.

Tovariš Vid je bil izredno aktiven tudi v družbenopolitičnih organizacijah, ZB, ZRVS in na drugih področjih ter opravljal številne funkcije, od občinskih do federacije.

V lovski organizaciji pa lahko njegove zasluge merimo z njegovo

Vid Jerič

veliko sposobnostjo za preudarno vodenje in z drugimi oblikami delovanja, saj je lovska organizacija pod njegovim vodstvom dosegla vidne uspehe pri povezovanju z drugimi družbenimi dejavniki v prostoru.

Odgovorne družbenopolitične, predvsem pa vojaške obveznosti, so ga med njegovo delovno dobo večkrat ovirale pri aktivnem delu v lovski organizaciji. Vendar je bil tovariš Vid človek, ki se je znal v vsakem novem okolju takoj pridružiti lovcem, poprijeti za organizirano delo in z lovskimi tovariši deliti redke ure oddiha. Upal je, da bo lahko po upokojitvi v loviščih in naravi preživel več časa, toda žal je bil čas prekratek, zahrbtna bolezen ga je prerano iztrgala iz naših vrst.

Bil je človek, ki ni poznal polovičarstva in je kljub težki boleznii aktivno delal naprej na vseh področjih in opravljal odgovorne naloge v lovski organizaciji, zaradi česar smo ga lovci še posebno cenili in spoštovali.

Številne najodgovornejše funkcije, ki jih je opravljal v lovski družini, zvezi lovskih družin, LZ Slovenije in LZ Jugoslavije, so trden dokaz za to, kako smo slovenski lovci zaupali v Vida lovca in človeka. Imeli smo ga resnično radi in zelo ga bomo pogrešali. Za delo v lovski organizaciji je dobil priznanje ZLD Celje, znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. in II. stopnje ter srebrni orden za lovske zasluge Lovske zveze Jugoslavije. Toda vsa visoka lovska odlikovanja so le skromno priznanje za njegovo bogato delo v lovski organizaciji. V torek, 27. 8. 1985, je bila v Narodnem domu v Celju žalna seja, ki jo je vodil sekretar medobčinskega sveta ZKS Celje, član predsedstva LZS in predsednik pogrebnega odbora dr.

Emil Rojc. Na žalni svečanosti je o liku tovariša Vida spregovoril predsednik občinskega odbora ZZB Celje Gojmir Melik.

Od njega smo se poslovili naslednji dan, na dan, ko bi dopolnil 65 let življenja, na mestnem pokopališču v Celju. Pokopali smo ga z vsemi vojaškimi, civilnimi in lovskimi častmi.

Na častni straži ob krsti so se menjavali številni predstavniki občin celjske regije, medobčinskih družbenopolitičnih organizacij, predstavniki PŠ TO, JLA, ZB, ZRVS, odbora XII. brigade NOB, člani matične LD Šmarje pri Jelšah, predstavniki SK ZLD Celje in LZ Slovenije ter najožji sodelavci.

Od pokojnika se je v imenu vojaških enot poslovil komandant PŠ TO za zahodno Štajersko major Jože Uršič, v imenu XII. brigade in 15. divizije pa tovariš Šonc. Lovski pevski zbor SK ZLD Celje je zapel žalostinke. Ob grobu je spregovoril predstavnik družbenopolitičnih organizacij občine Celje in krajevne skupnosti Drago Medved. V imenu lovskih organizacij se je poslovil od njega predsednik odbora za samoupradni nadzor SK ZLD Celje Martin Frece. Po govoru so se mu v zadnji pozdrav poklonili praporci vseh LD zvez, katere predsednik je bil, in strelji braka-de so oznanili, da odhaja od nas časten lovec. Nato je častna enota JLA izstrelila tri salve. Rogisti SK ZLD Celje so odtrabili melodijo Lovljenje je še končano. Tih in svečano so lovci polagali v grob, ves obložen z zelenjem, smrekove vršičke v poslednje slovo nepozabnemu lovskemu tovarišu.

LD Šmarje pri Jelšah,
Savinjsko-kozjanska ZLD Celje,
Lovska Zveza Slovenije

Albin Antolič, ustanovitelj LD Tomaž pri Ormožu, njen prvi in nato dolgoletni starešina, je umrl 3. 10. 1984.

Albin se je rodil leta 1907 v napredni kmečki družini v Gornjih Ključarovcih pri Ormožu.

Po končani gimnaziji se je izučil za trgovca, ker pa je želel živeti v naravi, je ostal na domači grudi in se ves posvetil kmetovanju.

Lovec je postal že pred vojno, ko mu je bilo dvajset let. Ko je okupator pregazil domovino, je začel delati za OF, zato ga je gestapo zaprl v ptujske zapore, vendar pa ga ni mogel zlomiti. Leta 1945 je postal prvi predsednik OF,

Albin Antolič

Franc Plohl

Franc Zavšek

Lovska kinologija

II. lovsko-kinološka prirediteljev Gorenjske – Ribno 85

Predzadnjo avgustovsko nedeljo so se na družabni prireditvi v Ribnem pri Bledu že drugič zbrali gorenjski lovski kinologi.

Drugo lovsko-kinološko srečanje so organizirali Lovsko kinološko društvo Gorenjske, ZLD Gorenjske in LD Jelovica, prireditelji pa so popestrili tudi z lovskim delom, kar naj bi pritegnilo še več obiskovalcev kot lani.

V nedeljo, 18. avgusta, zjutraj na Gorenjskem vreme ni bilo posebno lepo in obetavno, kar je marsikoga odvrnilo od obiska prireditve, vendar se je kasneje zvedrilo.

Program se je začel z otvoritvijo razstave lovskih trofejev v domu LD Jelovica, kjer je goste v imenu vseh treh prirediteljev pozdravil predsednik prireditvenega odbora Jože Hauptman, razstavo pa je odprl nestor gorenjskih lovcev in kinologov Miloš Kelih. Za razstavo so vsaka lovsko družina z Gorenjskega in Zavod za gojitev divjadi »Kozorog«–Kamnik prispevali po tri lovske trofeje divjadi, uplenjene v lanskem letu. Svoj del k razstavi so prispevali tudi člani LKD Gorenjske – uredili so kinološki kotiček s kroniko, pokali, praporom in slikovnim gradivom.

Po deseti uri se je pred lovskim domom v Ribnem ob navzočnosti številnih lovskih praporov začel drugi del programa, v katerem so najprej podelili priznanja. Plakete ZLD Gorenjske za uspeh v lovski kinologiji so dobili kinologi F. Rztresen iz Lučin in I. Kral iz Trziča ter lovski družini Škofja Loka in Stol. Diplomsko Kinološke zveze Jugoslavije za dosežene šampionske naslove za lovske pse sta dobila S. Pečar in D. Hauptman iz Škofje Loke, diplomsko FCI za prvaka v delu pa T. Habjan iz Selc. Ob tej priložnosti sta spregovorila predsednik skupščine ZLD Gorenjske Janez Konc in predsednik lovsko-kinološkega društva Gorenjske Jože Vester. Svečano podelitev kinoloških priznanj je z nagovorom lepo zaokrožil predsednik skupščine Kinološke zveze Slovenije Pavel Bojc, ki je podelil red II. stopnje za kinološke zasluge

član okrajnega odbora Ljutomer in predsednik KLO v Zgornjih Ključarovcih. Deloval je tudi v drugih družbenih organizacijah in društvih in bil vsesplošno priznan in spoštovan krajan.

Leta 1945 je bil med ustanovitelji LD Tomaž pri Ormožu, postal starešina družine in jo vodil kar 24 let (1945/69), vse dokler ni zbolel. Bil je sposoben, avtoritativen in ugleden starešina, dober lovski tovariš, prijatelj in učitelj mlajših lovcev.

Dragi Albin, zahvaljujemo se ti za vse, kar si napravil za našo družino, za svoje lovske tovariše in širšo družbeno skupnost. V srcih tomaževskih lovcev bo še dolgo živel spomin nate!

Tomaževski lovci – L. J.

Lovci smo z neizmerno žalostjo in srcih pospremili na zadnji poti **Frančka Plohla-Bržjaka**, ki je umrl 1. 11. 1984, in ga pokopali z vsemi lovskimi častmi.

Rodil se je 20. 9. 1904 v Malem Moravščaku. Član lovske organizacije je bil od leta 1929 kot podzakupnik revirja Grabšinci, tedanjega zakupniškega lovišča Sv. Jurij ob Ščavnici.

Leta 1945 je bil med soustanovitelji LD Videm ob Ščavnici, katere član je ostal do smrti.

Kot član UO LD (od leta 1946 do 1950) se je posvetil izključno gojitvi in varstvu divjadi, naslednja štiri leta pa je deloval kot član NO v družini. Kot napreden kmet je na svojih dolgoletnih lovsko-čuvajskih obhodih revirja Grabšinci veliko pripomogel k utrjevanju dobrih odnosov med lovci in občani-kmeti.

Veliko zaslug ima tudi pri graditvi lovskega doma, saj je kljub visoki starosti aktivno sodeloval tako s fizičnim delom kot z materialnimi

prispevki. Poleg tega je deloval tudi v turističnem in gasilskem društvu Gomila.

Na delo v lovišče, na love in svoje samotne lovske pohode se je vozil s svojim nepogrešljivim kolesom, v oddaljeni Mali Moravščak pa se je vračal tudi peš, če so mu po naključju nagajali »pedali«. S svojim pristnim humorjem in lovsko latinščino je znal razveseliti in razvedriti slehernega človeka. Zaradi njegove skromnosti in dobrote smo ga imeli radi, zato ga bomo skušali posnemati.

Za zasluge v lovstvu mu je ZLD Gornja Radgona izročila diplomu za več kot tridesetletno delo v lovski organizaciji, LD Videm ob Ščavnici pa diplomu za strelstvo, v katerem je aktivno sodeloval. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, bil pa je tudi častni nosilec reda za lovske zasluge III. stopnje, s katerim je bila odlikovana LD Videm ob Ščavnici.

Dragi in spoštovani Bržjak, za vse, kar si storil v dobro lovske organizacije, se ti najlepše zahvaljujemo. Počivaj v miru v domači zemlji, v večnih loviščih pa ti naj boginja Diana dodeli najboljše stojišče!

LD Videm ob Ščavnici
Brence Miran

Franc Zavšek je umrl 6. 12. 1984. Čeprav smo vedeli, da ni najbolj zdrav, nas je žalostna vest o njegovi smrti globoko pretresla.

Franček se je rodil 18. 11. 1920 v kmečki družini v vasi Kladje. Mladost je preživel doma na kmetiji in s svojim delom pomagal staršem preživljati številno družino.

Leta 1954 se je včlanil v LD Laško. Leta 1959 je opravil izpit za lovskega čuvaja in se leta 1963 zaposlil kot poklicni čuvaj. To delo je opravljal vse do upokojitve leta 1982.

Kot izkušen lovec se je veliko ukvarjal z mladimi lovci, jih učil lovske etike in nesebičnosti in jim posredoval svoje izkušnje. Zaradi lovske pravičnosti, poštenosti in skromnosti smo ga vsi spoštovali in cenili.

Ko bomo hodili po našem lovišču, se bomo vedno znova spominjali lovov, ko je bil Franček še z nami.

Od njega smo se poslovali na pokopališču Vrh nad Laškim z vsemi lovskimi častmi. Lovski rog in strel iz pušk so oznanili, da je njegov lov za vedno končan.

Lovci LD Laško – B. V.

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Jože Brinovec, LD Braslovče, * 8. 3. 1905, † 19. 6. 1985.

Peter Ravnik, LD Bohinjska Bistrica, * 5. 6. 1914, † 12. 3. 1985.

Henrik Mušič, LD Mengeš, * 28. 2. 1924, † 16. 6. 1985.

Franc Brodar, LD Litija, * 13. 10. 1921, † 20. 7. 1985.

Alojz Gantar, LD Sovodnj, * 23. 5. 1910, † 28. 7. 1985.

Franc Mavri, LD Škofja Loka, * 10. 9. 1905, † 13. 7. 1985.

Jože Fabčič, LD »Vojkovo« – Podnanos, * 10. 12. 1919, † 10. 7. 1985.

Janez Prijatelj, LD Velike Lašče, * 23. 2. 1935, † 10. 12. 1984.

Lenart Špruk, LD Solčava, * 4. 11. 1906, † 3. 7. 1985.

Umrlim časten spomin!

Program II. lovsko-kinološke prireditve v Ribnem se je pričel z otvoritvijo razstave lovskih trofej v domu LD Jelovica

Foto J. Hauptman

Gledalci so si v Ribnem z zanimanjem ogledali revijo lovskih psov

Foto J. H.

Brunu Skumavcu, predsedniku sveta za lovsko kinologijo pri LZS. Škoda, da na prireditvi niso sodelovali napovedani lovski rogi.

Nato se je začel kinološki del prireditve, in sicer najprej prikaz dela psa krvosledca na umetno položenem krvnem sledu. Hanovrčana Brina je vodil Lojze Mlakar iz Škofje Loke, njegovo delo pa strokovno komentiral Jože Vester. Navzoči smo imeli redko priložnost videti šolanega psa krvosledca, kako je brezhbno izdelal dokaj dolg sled, odšel do divjadi, šel iskat vodnika in ga privedel do divjadi.

Nato smo vsi skupaj – zbrali so se že številni obiskovalci – odšli na prireditveni prostor pod Ribensko goro, kjer smo nadaljevali kinološki del prireditve s predstavitev zrejšnih skupin lovskih psov (to so starši in telesno že ocenjeni mladiči iz enega ali več legel). Člani strokovnega sveta LKD Gorenjske, ki odgovarjajo vsak za svojo pasmo, so organizirali nastop lovskih psov. Videli smo 58 lovskih psov vseh pasem, od goničev vseh vrst, brakov, krvosledcev do jamarjev, ptičarjev, šarivcev in tudi prinašalcev. Poleg tega sta nastopila še dva gosta-turista iz Holandske s svojima psoma madžarskima kratkodlakima vižloma. Predstavitve obeh psov je strokovno komentiral J. Vester.

Prireditelj je vsem razstavljenim lovskim trofejam in vsem nastopajočim psom podelil lepe spominske medalje z znakom ZLD in LKD Gorenjske.

Prireditev je popestril nastop folklorne skupine Ribno, ki je nedavno sodelovala na balkanskem prvenstvu v Grčiji in požela velik uspeh. Z njihovim nasto-

pom se je začel družabno-zabavni del prireditve. Pripravljenih je bilo dovolj dobrot in dobre kapljice po pristopnih cenah in ob solidni postrežbi. Poleg tega so prireditelji pripravili tudi srečelov, balinanje za jarca in ples. Prireditelji ZLD, LKD Gorenjske in LD Jelovica so se dogovorili, da tako prireditev organizirajo tudi naslednje leto, in sicer prav tako z lovskim, kinološkim in družabno-zabavnim delom. Datum pa naj bi ostal tradicionalen – predzadnja avgustovska nedelja v Ribnem pri Bledu.

J. H.

Lokalno tekmovanje psov po krvnem sledu in PNZ krvosledcev v LD Kranjska gora

Petnajstega junija 1985 je bilo v lovišču LD Kranjska gora lokalno tekmovanje po krvnem sledu in PNZ barvarjev, ki je bila za spremembo pripravljena v zgornjem koncu gornjesavske doline.

Dan poprej sta sodnika Stane Hribnik in Alojz Mlakar ob pomoči domačih lovcev položila 10 umetnih sledov, 5 za tekmovanje, 5 za PNZ. Sledovi so bili položeni s parklji srnjadi, za vsakega pa sta porabila 3 dl srnjakove krvi (vsak sled je imel tri kljuge). Vodja tekme sem bil podpisani.

Naslednji dan smo se ob 8. uri zbrali pred hotelom Lek v Kranjski gori. Prišlo je vseh 9 prijavljenih vodnikov, predstavniki LKD Gorenjske in precej domačih lovcev, saj je bilo to prvo tekmovanje krvosledcev v Kranjski gori. Ker je vso noč deževalo, smo začetek tekmovanja preložili za uro kasneje. Vsi smo dobro vedeli, da so sledovi sprani in da bo delo vse prej kot lahko.

Po krajšem pozdravu starešine LD, podpredsednika LKD Gorenjske in vodje sodnikov so tekmovalci izžrebali sledove in se odpravili na teren. Čeprav sta sodila samo dva sodnika, je tekmovanje potekalo brez zastojev, saj je bila organizacija odlična.

Rezultati so bili naslednji:

1. Kurier v. Altmerker, resasti jazbečar z vodnikom Mladenom Kavranom, 149 točk, II. ocena. To je starejši pes, ki ga odlikujeta poslušnost in ostrost, na sledu je umirjen in sled izdeluje brez jermenov.
2. Brin Begunjski, vestfalski brak-jazbečar, vodnik Ernest Mlakar iz Žirov, 126 točk, II. a ocena. Dobro zasnovan in voden pes, s katerim je vodnik dokazal, da je tudi ta pasma zelo uporabna za delo po krvnem sledu.
3. Roma Osilniška, hanovrski barvar, vodnik Jože Vester, 122 točk, II. b ocena. Mlada psica, v rokah izkušenega vodnika, dobro

vodljiva, manjka pa ji ostrost pri varovanju plena.

4. Žira, hanovrska barvarka, vodnik Srečko Jalen z Jesenice, 106 točk III. ocena. Mirna psica, ki pa na sledu ni bila zanesljiva; zato tudi slabši rezultat.

Vodnik z bavarcem je odstopil, saj je psa dobil šele pred kratkim! Na PNZ so vodniki privedli 3 pse in eno psico, rezultati pa so bili naslednji:

1. Ak Hauptmanov, bavarski krvosledec, vodnik Marko Petkovšek, iz Logatca. Izredno dobro zasnovan pes, zanesljiv na sledu, oblajač mrtve divjadi, kar pa mora vodnik pri psu še dodatno razvijati; 108 točk, II. ocena.
2. Ari Hauptmanov, bavarski krvosledec, vodnik Slavko Fabjan iz Zg. Bitenja. Mlad pes in mlad vodnik, ki dobro sodelujeta. Z več dela bosta lahko dosegla tudi vidnejše uspehe; 95 točk, II. a ocena.
3. Aso Hauptmanov, bavarski

Skupinski posnetek udeležencev lokalne tekme psov po krvnem sledu in PNZ krvosledcev v LD Kranjska gora

Na brakadi

Foto S. Lenardič

barvar, vodnik Marjan Raztresen iz Gorenje vasi. Dobro zasnovan pes, s katerim pa mora vodnik še delati, zlasti vaje poslušnosti; 94 točk, II. b ocena.

Vodnik z bavarsko barvarko PNZ ni opravil.

Zunaj konkurence je tekmoval vodnik Boris Oitzl iz Kranjske gore s svojim brak-jazbečarjem. Kasneje, med tekmovaljem, se je vreme popravilo.

Pripomb na ocenjevanje in organizacijo ni bilo, saj so se člani LD Kranjska gora res potrudili in tekmovalje so izvrstno organizirali. Gre jim vsa pohvala z našo željo, da bi ta predel Gorenjske bolj

zaživel z lovsko kinologijo in da bi se tu še srečali.

Darko Hauptman

Lokalno tekmovalje po krvnem sledu in PNZ barvarjev v Orehovici

LKD Novo mesto je 8. 6. 1985 priredilo tekmovalje po krvnem sledu za pse vseh lovskih pasem in PNZ barvarjev. Za tekmovalje se je prijavilo devet, za PNZ pa dva vodnika s psi.

Tekmovalje je potekalo v revirju Volavče. Za polaganje sleda smo

uporabili svežo kri srnjakov. Teren, na katerem so vodniki tekmovali, je slikovita kmetijska pokrajina z ravninskimi mešanimi gozdovi. Zapeljevalnih sledov je bilo dovolj. Konkurenca je bila ostra, kar je bilo dobro.

Vodniki so s psi dosegli naslednje rezultate:

1. mesto in I. nagradni razred s 154 točkami je dosegel nemški prepeličar Cigo Janinski, JR Pr 60442, z vodnikom Vilijem Petacijem iz Vitanja. Pes je vse discipline opravil skoraj brezhibno. Da je res zelo kvaliteten, je dokazal vodnik s psom tudi pri iskanju obstreljene divjadi širom Štajerske.

2. mesto in II. nagradni razred s 118 točkami je dosegla brak-jazbečarka Brina, JR Bj 61182, z vodnikom Vladom Troho, poklicnim lovcom gojitvenega lovišča »Medved«—Kočevje. Psica je zanesljiva na sledu in prosto vodljiva.

3. mesto in II. nagradni razred s 110 točkami je dosegel bavarski barvar Car Mehovski, JR Bb 60222, z vodnikom Božom Radkovičem iz Šentjerneja. Pes je dobro zasnovan in bi bil z več vaje še kako koristen v lovišču. Dobro bi bilo, če bi imeli lovci iz

te LD več posluha za takšnega psa.

Tudi na PNZ sta bila oba prijavljena psa uspešna, na tekmovalju pa se jih je od devetih sodelujočih kar osem uvrstilo v nagradne razrede. Prireditve si je ogledalo okoli 50 ljubiteljev kinologije in lovskih pripravnikov. Na koncu prireditve so vsi uspešni vodniki dobili diplome KZS in bogate praktične nagrade, ki so jih prispevale delovne organizacije in zasebni obrtniki z Dolenjskega. Prvi trije uvrščeni so namesto standardnih pokalov dobili spominske izdelke šentjernejske lončarske obrti s posvetili.

Sodili smo Stane Hribnik, Lojze Mlakar, ing. Mile Lubojevič, sodniški pripravnik, in podpisani. Na ocenjevanje ni bilo pripomb in mislim, da je bilo strogo in pošteno.

Vsem, ki so kakorkoli sodelovali in pomagali pri tej prireditvi, se v imenu LKO iskreno zahvaljujem. Po mnenju gledalcev je prireditve dobro uspela, poskrbeli smo tudi za okusno malico v gozdu, »zadnji pogon« pa smo priredili pri Rokeljnu, kjer smo se zapletli v živahen kinološki pogovor.

Srečko Ercek,
kinol. sodnik

Foto J. Černač, Diana

KLUB DIANA

Lovci, naročite stenski koledar Diana 86!

Klub Diana bo tudi letos izdal stenski koledar Diana 86, s 13 izbranimi velikimi reprodukcijami najboljših barvnih posnetkov divjadi. Sestavni del koledarja pa je tudi 12 pomanjšanih barvnih reprodukcij redkih in ogroženih vrst ptic. Vse posnetke so napravili naši člani, fotolovci Kluba Diana.

Člani lovskih družin lahko koledar naročijo prek svoje LD (naročilnica), in sicer neposredno na Klub Diana ali prek področne ZLD.

Cena koledarja je 480 din, posebej je treba plačati le stroške poštne. Zveze lovskih družin (ZLD) oziroma LD, ki želijo imeti na podaljšku podložnega kartona dotiskano tudi ime svoje LD, bodo morale plačati to posebej. Cena dotiska v eni barvi stane 60 din po izvodu, v dveh barvah 85 din po izvodu.

Vzorec koledarja Diana 86 je na vpogled v prostorih Kluba Diana oziroma na sedežu ZLD.

Klubu Diana morajo tajniki LD oziroma ZLD poslati **podpisano in žigosano naročilnico do 1. 10. 1985.** Na naročilnici mora biti natančen naslov LD, koliko koledarjev naročajo in izjava, da bodo koledarje plačali v zakonitem roku.

Za pojasnila se obrnite na naslov:

KLUB DIANA, Župančičeva 9, 61000 LJUBLJANA
tel.: (061) 214 924 – vsak delavnik od 7. do 14. ure.

KER JE KOLEDAR PO SVOJEM VIDEZU IN PRAKTIČNI VREDNOSTI NAMENJEN PREDVSEM LOVCEM, SMO PREPRIČANI, DA GA BO NAROČIL SLEHERNI LOVEC.

KOLEDAR JE ZARADI SVOJE POUČNE VREDNOSTI PRIMERNO DARILO ZA ŠOLE, VRTCE IN DRUGE VZGOJNOVARSTVENE USTANOVE.

KLUB DIANA

PREDVIDENA LEGLA

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 22. 9. Rejec Mihajlo Bahat, Kovinarsko naselje 1 a, Trbovlje.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 1. 9. Rejec Zdenko Skok, Avče 90 a, Ročinj.

Leglo 18. 8. Rejec Pavel Kert, Jamnica 11, Prevalje.

Leglo 20. 7. Rejec Jože Gosak, Šempeter 174, Šempeter.

Leglo 27. 9. Rejec Mirko Vončina, Vojsko 1, Idrija.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 22. 9. Rejec Milan Pišek, Novovaška 3, Žiri.

Leglo 25. 8. Rejec Boris Braun, Obrežna 37, Maribor.

Leglo 16. 9. Rejec Stane Francelj, Rapljevo 26, Struge.

Leglo 8. 10. Rejec Ivan Strmole, Malo Hudo 10, Ivančna gorica.

Leglo 12. 8. Rejec Rajko Ambrožič, Gor. Cerkovo 32, Kojško.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 28. 7. Rejec Božo Hrovat, Šentvid pri Stični 14 a.

Leglo 10. 8. Rejec Franc Medja, Gorjuše 66, Boh. Bistrica.

Leglo 2. 7. Rejec Milan Ferik, Branik 19, Muta.

Leglo 15. 5. Rejec Janez Vovk, Češnjica 21, Podnart.

Brak jazbečarji (JRBj):

Leglo 3. 8. Rejec Jože Gorjup, Virkuliška 3, Domžale.

Leglo 7. 9. Rejec Boris Komac, Bevkova 24, Tolmin.

Republiško tekmovanje veteranov!

Streliška zveza Slovenije vsako leto organizira republiško tekmovanje veteranov (starih nad 50 let) na mestnem strelišču ob Dolenjski cesti in na strelišču v Tomačevem.

Tekmovanje bo 12. oktobra 1985, in sicer v naslednjih disciplinah:

MK puška in pištola, vojaška puška ter v trapu.

Za tekmovanje se lahko posamezniki prijavijo pri Streliški zvezi Slovenije, 61000 Ljubljana, Dolenjska cesta 11, ali po telefonu (061) 211 009 ali 211 027.

Najboljše tekmovalce čakajo medalje in diplome.

Lovci, lovske družine!

Po želji naročnika **oblikujemo** in **tiskamo** vse vrste lovskih samolepilnih nalepk in namiznih zastavic, tiskamo pa tudi na tekstil (majice, lovske srajce).

Se priporočamo!

SITOTISK

Miran Mazovec, Ljubljana

Ulica Pohorskega bataljona 113, tel.: (061) 342 090

VODNIKOM NA OBMOČJU LDK GORICA – NOVA GORICA!

Preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) za goniče in brak-jazbečarje, ki je predvidena za 19. oktober 1985, se zaradi mednarodne razstave psov v Ljubljani **preloži na 12. oktober 1985.**

Vse ostalo ostane v veljavi tako, kakor je objavljeno v načrtu kinoloških prireditev za leto 1985.

LDK GORICA – NOVA GORICA

Električni »PASTIR« tip 101 (S) oep

Napajanje električnih ograj neposredno iz omrežja do 100 km. Sodobna tehnologija.

Zamenljivost kartice z elektronom.

Sprejemljiva cena od 29 000 din naprej.

Naročila in informacije: **Mrčun, Domžale, Kajuhova 4, 61230 Domžale**, tel. (061) 721 201

Lovsko kinološko društvo Novo mesto
Cesta herojev 8

prilreja

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE PSOV GONIČEV

(z mednarodno udeležbo)

Tekmovanje bo **9. 11. 1985 v Škocjanu.**

Zbor vodnikov s psi ob 8. uri pred gostilno Marinčič

Prijave **tricihanskih ekip** (in ene rezerve) morate poslati do **31. 10. 1985** na zgornji naslov. Na žiro račun LKD Novo mesto 52100-678-80945 morate nakazati prispevek v višini 500 din, ki ga bomo upoštevali kot kavcijo. Porabili ga bomo za pripravo kosila za vse tekmovalce.

Za republiško tekmovalce lahko prijavite pse, ki imajo najmanj prav dobro telesno oceno in so dosegli:

I. nagradni razred na PNZ oz. II. nagradni razred na uporabnostnem tekmovalstvu.

Leglo 7. 8. Rejec Jože Drgan, VDV brigade 6, Dol pri Hrastniku.

Leglo 21. 8. Rejec Anton Laznik, Ravne, Šoštanj.

Leglo 3. 8. Rejec Franc Žuk, Trg Veljka Vlahovića 14, Ribnica.

Leglo 24. 8. Rejec Janko Ferjan, Ribno 89, Bled.

Leglo 2. 10. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, Vel. Lašče.

Leglo 29. 9. Rejec Albert Ogris, Legen 45, Slovenj Gradec.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 29. 6. Rejec Darko Haupt-

man, Groharjevo 65, Škofja Loka.

Leglo 18. 9. Rejec Marjan Prod-
nik, Solčava 23.

Leglo 11. 9. Rejec Golobič Mar-
jan, Stopiče 74, Stopiče.

Leglo 24. 8. Rejec Ivan Bitežnik,
Ledine 6, Nova Gorica.

Leglo 6. 9. Rejec Anton Šoštarčič,
Osterčeva 2, Ptuj.

Hanovrski barvarji (JRHB):

Leglo 1. 10. Rejec Ivan Kempfle,
Na plavžu 24, Železniki.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 2. 10. Rejec Stane Sana-
bor, Ozeljan 75, Šempas.

Leglo 9. 9. Rejec Milan Šumak,
Mele 25, Radenci.

Leglo 17. 10. Rejec Anton Kos,
Pod gonjani 63, Prevalje.

Leglo 20. 9. Rejec Miran Prinčič,
Senožeče 11, Dobrovo.

Leglo 18. 9. Rejec Anton Dolenc,
Mostečno 4 a, Makole.

Leglo 27. 9. Rejec Mirko Flajnik,
Belčji vrh 12, Dragatuš.

Leglo 17. 8. Rejec Janez Zupet,
Škocjan 66.

Jazbečarji kdl. (JRJki):

Leglo 6. 9. Rejec Rudi Planinšek,
Leskovec n. h., Pragersko.

Koker španjeli (JRŠK):

Leglo 5. 9. Rejec Ivan Udovič,
Unec 115, Rakek.

Leglo 3. 8. Rejec Janez Hočevan,
Zg. Jarše 14, Radomlje.

Leglo 29. 7. Rejec Drago Jazbec,
Goriče 71, Golnik.

Leglo 1. 10. Rejec Jože Jeršin,
Pijava gorica 34 a, Škofljica.

Leglo 10. 10. Rejec Metka in
Matej Cizelj, Milana Sašiča 1,
Koper.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 24. 10. Rejec Stanko Vra-
ničar, Gotna vas 390.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 14. 10. Rejec Adolf Zupa-
nek, Kovičeva 27, Domžale.

Nemški prepelčarji (JRPr):

Leglo 16. 9. Rejec Stane Sana-
bor, Ozeljan 75, Šempas.

Leglo 3. 8. Rejec Darko Kodrič,
Podbočje 46, Podbočje.

Leglo 30. 10. Rejec Janez Jor-
dan, Draga 1, Šmar. Toplice.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 3. 9. Rejec Viktor Račević,
Gornje Skopice 50.

Leglo 4. 8. Rejec Boro Šimondič,
Nikole Tesle 1, Radenci.

Kinološka zveza Slovenije

STRELNI DALJNOGLEDI:

HABICHT »NOVA«

1,5 × 20; 2,5 × 20; 4 × 32;

KAHLES »HELIA«

6 × 42; 8 × 56

VARIO

1,1–4,5 × 20; 1,5–6 × 42;

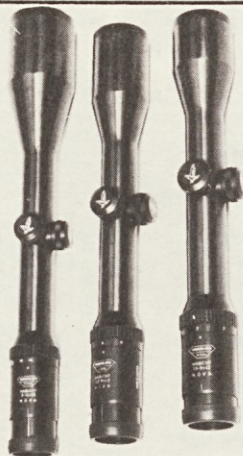
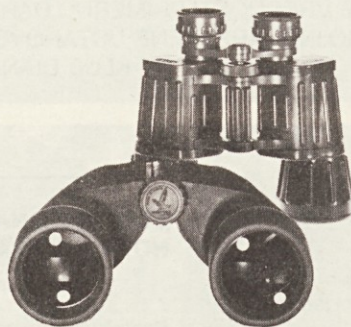
2,2–9 × 42; 3–12 × 56

DVOGLEDI:

HABICHT

6 × 30; 8 × 30; 7 × 42; 10 × 40;

7 × 50; 10 × 50; 8 × 56

KONSIGNACIJSKA PRODAJA SWAROVSKI

Slovenijašport

Ljubljana, Dalmatinova 1. Telefon: 314 677

Kahles

SWAROVSKI

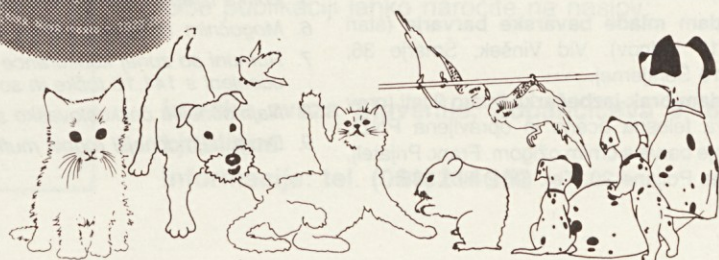
SAMO NEGOVAN PES JE LEP PES

privoščite mu šampon PINAVET
obogatite njegovo hrano z ZOOVITOM C
rešite ga nadležnih zajedalcev s K. D. sprayem

KRKA Novo mesto, 3000 Zvezda

Krka misli tudi na

Mali oglasi

Prodaj česko bokarico kal. 7 × 57 R/16 z menjalnimi cevmi 16/16. Montiran je tudi strelni daljnogled (4 ×) -suhlska montaža.

Prodaj tudi petelinko šibrenico 16/16. Germek, Podpeč 72, tel.: (061) 766 082.

Prodaj leglo kdl. istrskih goničev. Vinko Hriberšek, Škalske Cirkovce 6/a, Titovo Velenje.

Prodaj kombinirano puško ZH kal. 7 × 57 R/16 z menjalnimi cevmi 16/16 (cena 8,5 mio.) ter **menjalne cevi ZH** kal. 7 × 57 R/12 (cena 4,2 mio.). Jože Pahulje, Kurirska pot 6, 61310 Ribnica. Tel.: (061) 861 552 (od 20.–21. ure).

Prodaj česko bokarico kal. 16/7 × 57 R s strelnim daljnogledom (potisna montaža), **vezane letnike Lovca** od I. 1958–1985, ter 20 nabojev 7 × 57 R. Blaž Šparovec, Nasipna 84, 62000 Maribor.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev, odličnih staršev (šampionov). Leglo 19. 7. 1985. Stanko Klembas, Vrholo 10, 61433 Radeče, ali po telefonu (061) 819 354 (po 15. uri).

Prodaj brak-jazbečarja, starega 6 mesecev. Tel.: (061) 343 927 – Dobravc.

Prodaj 3 kdl. istrske goniče (leglo 3. 6. 1985) odličnih staršev. Stane Škufca, Stranska vas 8, Ivančna gorica.

Prodaj mlade bavorske barvarje (leglo 30. 6. 1985). Aldo Boškin, Branik 124, 65295 Branik. Tel.: (065) 57 028.

Prodaj nemško ostrodlako ptičarko, staro 3 leta (telesna ocena 4, opravila PNZ). Psica je skotila že dve legli mladičev. Stane Sanabor, Ozelj 75, 65261 Šempas. Tel.: (065) 58 629.

Kupim lovsko puško šibrenico petelinko ali brezpetelinko. Viktor Lukše, Mozirje 36, Mozirje. Tel.: (063) 831 626.

Kupim špringer španjela, starega 3 do 18 mesecev, odličnih staršev. Milan Đokić, Bosanski Šamac. Tel.: (076) 61 908 ali 63 033.

Prodaj brak-jazbečarko, staro 6 let. Psica ima I. vzrejno oceno. Rado Margon, Razguri 7, 66210 Sežana.

Prodaj mlade ostrodlake ptičarje (žimavce). Leglo 4. 7. 1985. Alfonz Gmajner, Hotinja vas 70/a, 62312 Orehova vas. Tel.: (062) 605 781 (popoldne).

Prodaj lovske terijerje, stare 3 mesece (2 psa in 1 psička). Ivan Pintar, Grajska vas 49, 63303 Gomilsko.

Prodaj brak-jazbečarko, staro 3 mesece. Stane Korelc, Gorenja vas 4, 68211 Dobrič.

Prodaj česko bokarico kal. 12/7 × 57 R s strelnim daljnogledom Vega (4 × 32) in **rusko bokarico** 16/16. Obe puški sta malo rabljeni. Ludvik Najvirt, Pernica 12 a. Tel. (062) 642 623.

Prodaj mlade bavorske barvarje (stari so 10 tednov). Vid Vinšek, Šmarje 36, 68310 Šentjernej.

Prodaj brak-jazbečarko, staro 2 leti (prav dobra telesna ocena in opravljena PNZ), jelenje barve s črnim ožigom. Franc Prijatelj, Velike Poljane 20. Tel.: (061) 861 586.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (povzetje).

Vojin Pejčić, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.

Prodaj česko bokarico kal. 16/7 × 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16. Montiran je tudi strelni daljnogled Kahles (4 × 32) – suhlska montaža. Prodaj tudi strelni daljnogled Zeiss – Jena (6 × 42). Tel.: (061) 331 567.

Prodaj pse pasme brak-jazbečar. Psi so rodovniški in stari 2 meseca. Miroslav Ozbič, Stamaž 2, Sežana.

Prodaj šibrenico brezpetelinko znamke Suhl, kal. 12/12. Tel.: (061) 574 057 – Hudeček.

Prodaj puško Mauser, kal. 7 × 64. Jože Meze, Cankarjeva 8, Kamnik.

Prodaj nerabljeno brezpetelinko kal. 16/16, znamke Suhl. Informacije po telefonu: (061) 315 169 – Muhič.

Prodaj več starejših lovskih pušk. Naslov v uredništvu Lovca.

Prodaj rusko bokarico Iž-39, kal. 12/12 (en sprožilec) – kratke cevi. Ugodno prodaj tudi **golobe »slovenske beloglavce«** in **domače kunce »castorex«** in »black and tain«. Viktor Čuden, Notranje gorice 137, 61357 Notranje gorice.

Prodaj leglo špringer španjelov, odličnih razstavnih in delovnih staršev. Milan Đokić, Bosanski Šamac. Tel. (076) 63 033 ali 61 908.

Prodaj hanovrski barvarki, stari 10 tednov. Sta jelenje rdeče in temno progasti. Starša sta telesno in v delu odlično ocenjena (CAC in CACIB). Julij Lončarič, Makole 32, 62321 Makole.

KLUB DIANA

podružnica KOČEVJE

VI. klubska razstava barvnih diapozitivov DIANA '85

- 1. TEMA:** DIVJAD V NARAVNEM OKOLJU
- 2. POGOJI:** Pravico do sodelovanja na razstavi imajo samo člani Kluba DIANA. Sprejemali bomo samo dela, ki na klubskih razstavah še niso bila razstavljena. Vsak avtor lahko pošlje do 10 barvnih diapozitivov formata 24 × 36 mm in 6 × 6 cm. Vsak diapozitiv mora biti opremljen z imenom in priimkom avtorja, tekočo številko, naslovom posnetka in v spodnjem levem kotu z znakom za projekcijo (rdeča pika).
- 3. NAGRADE:**
 1. Za najboljšo kolekcijo: kipec DIANA z lokom
 2. Za najboljši posamezni diapozitiv: prva, druga in tretja nagrada ter 5 diplom.
- 4. KOLEDAR:**
 - sprejem zadnjih diapozitivov (veljal bo poštni žig) petek, 8. 11. 1985
 - žiriranje četrtek, 14. 11. 1985
 - projekcija in podelitev priznanj bo v dvorani v Centru poklicnih šol Kočevje (med Namo in osnovno šolo) v soboto, 23. 11. 1985, ob 18. uri
 - vračanje diapozitivov v ponedeljek, 2. 12. 1985.
- 5. NASLOV:** Diapozitive s čitljivo izpolnjeno prijavnico poslati na naslov: Klub DIANA, podružnica Kočevje, Anton Vovko, Slovenska vas 26/a, 61332 Stara cerkev.
- 6. ŽIRIJA:** Posnetke bo ocenjevala tričlanska komisija. Organizator se obvezuje, da bo s posnetki ravnal kot dober gospodar in da jih bo v roku vrnil vsem avtorjem. Za morebitno izgubo ali škodo pri samem transportu ne prevzema nikakršne odgovornosti, zato posnetke dobro zapakirajte.

Pripravljalni odbor

SLIKE NA ZADNJI STRANI OVITKA:

1. Merjaščji čekani iz Bolgarije, ocenjeni s 150,30 točke, ki so drugi najmočnejši na svetu
2. Mogočno jelenje rogovje iz Avstrije, ocenjeno z 250,24 točke
3. Na češkoslovaškem razstavnem prostoru je na obiskovalce napravilo največji vtis izredno veliko število kakovostnih muflonjih rogov
4. Del zbirke izredno močnih merjaščjih čekanov iz Bolgarije
5. Zbirka izredno kakovostnih kožuho risov, uplenjenih v Romuniji
6. Mogočnim kožuho volkov iz Romunije je veljala posebna pozornost obiskovalcev
7. Romuni so zunaj konkurence razstavili tudi roglje gamsa, uplenjenega leta 1934, ki so ocenjeni s 141,10 točke in so že od leta 1937 svetovni prvak
8. Najmočnejše češkoslovaško srnjakovo rogovje je bilo ocenjeno s 178,37 točke
9. Drugi najmočnejši rogovi muflona na razstavi so bili ocenjeni z 233,00 točke

Vse foto Blaž Krže

V založbi STROKOVNE KNJIŽNICE pri Lovski zvezi Slovenije je izšla knjiga Petra Šulerja **LOVSKA ZAKONODAJA**.

V prvem delu knjige podaja avtor kratek pregled razvoja lovske zakonodaje pri nas in v svetu, nato pa podrobneje obravnava veljavno zakonodajo v Sloveniji. Prvi del avtor zaključuje s kratko primerjavo lovske zakonodaje v drugih naših republikah in pokrajinah.

Drugi del knjige sestavlja zbirka lovskih predpisov od Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč do vseh drugih, z lovstvom povezanih predpisov. Zbirka vsebuje tudi veljavne samoupravne akte lovskih organizacij, mednarodne konvencije s področja lovstva ter vzorce nekaterih pomembnih aktov lovskih organizacij.

Knjiga je namenjena predvsem lovcem, ki se v lovskih družinah in drugih lovskih organizacijah ukvarjajo z organizacijo, nepogrešljiva pa je tudi kot učni pripomoček (učilo) tako za lovske izpite kot za izpite za lovskega čuvaja in lovskega tehnika.

Knjiga spada v vsako lovsko družino!
Cena knjige je 1560 din.

PETER ŠULER

LOVSKA ZAKONODAJA

Lovska zveza Slovenije

1. posvetovanje
o ukrepih za omejevanje škod
od divjadi v kmetijstvu

Ljubljana 1985

Obveščamo, da je Lovska zveza Slovenije izdala zbornik referatov, ki so jih predstavili naši in tuji strokovnjaki na 1. mednarodnem posvetovanju o ukrepih za omejevanje škod od divjadi v kmetijstvu, ki je bilo 17. in 18. maja 1985 v Ljubljani. Knjižica obsega 66 strani in bralca seznani z najnovejšimi izsledki o tem, kako se v drugih deželah in pri nas lotevajo reševanja problemov škod od divjadi.

Cena knjižice, ki naj bi jo imela vsaka lovska organizacija, je 650 din.

Obe publikaciji lahko naročite na naslov:

Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 61000 Ljubljana
Informacije: tel. (061) 214 950

